

HUMANISTINEN AMMATTIKORKEAKOULU

OPINNÄYTETYÖ

Palvelut tulevaisuuden Sipoossa
- nuorisovaltuuston näkökulma

Mia Liljeberg

Kansalaistoiminnan ja nuorisotyön
koulutusohjelma (210 op)
Marraskuu 2010

HUMANISTINEN AMMATTIKORKEAKOULU

Kansalaistoiminnan ja nuorisotyön koulutusohjelma

TIIVISTELMÄ

Työn tekijä Mia Liljeberg	Sivumäärä 54 ja 1 liitesivua
Työn nimi Palvelut tulevaisuuden Sipooossa -nuorisovaltuuston näkökulma	
Ohjaava opettaja Tarja Nyman	
Työn tilaaja ja/tai työelämäohjaaja Sipoon kunta / Tom Sundbäck	
<p>Tiivistelmä</p> <p>Opinnäytetyöni tavoitteena oli selvittää nuorisovaltuutettujen mielipidettä Sipoon kunnan palveluista tulevaisuudessa ja sitä, miten nuorisovaltuusto voisi toiminnallaan edistää nuorten asemaa tulevaisuutta ajatellen. Sipoon kunta on päättänyt uuden yleiskaavan kautta mahdollistaa asukasmääränsä kolminkertaisen kasvun vuoteen 2025 mennessä. Kunnan visio on olla Suomen halutuin. Kasvusta johtuen, nykyiset palvelut eivät tule riittämään. Nuoria tulee nuorisolain mukaan kuulla heitä koskevissa asioissa. Koska nuoria ei erikseen kuultu kunnan kasvustrategiaa tehtäessä, oli kuuleminen viimeistään tässä vaiheessa paikallaan.</p> <p>Tutkimusmenetelmäni on kvalitatiivinen. Aineisto on kerätty teemahaastatteluja ja tulevaisuusverstasta käyttäen. Tulevaisuusverstaan käyttämisen ansiosta voi sanoa, että tutkimukseni oli myös osallistava ja kommunikatiivinen.</p> <p>Tulevaisuusverstaan tulos osoittaa nuorisovaltuutettujen haluavan, että strategia tehdään uudestaan, jotta se olisi toteuttamiskelpoinen. Uuden strategian laatimisessa tulisi nuorisovaltuutettujen mielestä, ottaa muidenkin kuin virkamiesten suunnitelmat huomioon. Kunnan liikenneyhteyksiä tulisi kehittää niin, että ne ovat toimivat ja että niitä on riittävästi. Kunnan tulisi huolehtia, että edullisia vuokra-asuntoja on tarpeeksi. Kuntalaisten peruspalvelujen tulisi nuorisovaltuutettujen mielestä olla tulevaisuudessa monipuoliset ja niitä tulisi pystyä tarjoamaan kaikille niitä tarvitseville. Nuorten työttömyyttä tulisi vähentää esim. antamalla yrityksille verovähennyksiä, jos yrityksen palkkalistoilla on vähintään viisi prosenttia nuoria.</p> <p>Teemahaastattelujen tulos osoittaa, että nuorisovaltuutetut olivat yleisesti sitä mieltä, että tulevaisuudessa kaikkia palveluja tarvitaan lisää. Nuorisovaltuuston toiminta koettiin tärkeäksi. Nuorisovaltuutetut uskoivat nuorisovaltuuston olevan tulevaisuudessa näkyvämmiin esillä ja kaikki nuoret olisivat tietoisia nuorisovaltuuston olemassaolosta. Näin nuorisovaltuusto omasta mielestään pystyisi vaikuttamaan laajemmin nuorten asioihin. Nuorisovaltuutetut uskoivat, että aikuiset poliitikot ottaisivat aidosti nuorten mielipiteitä tulevaisuudessa huomioon.</p> <p>Suurin osa nuorisovaltuutetuista uskoi, että Sipoo on vuonna 2025 mukava, hyvä, viihtyisä ja luonnonläheinen kunta. Nuoret viihtyvät ja heillä on paljon harrastus- ja vapaa-ajanviettomahdollisuuksia. Pie-nempi osa arveli, että Sipoo on vuonna 2025 suuri kaupunki, jossa on suuren kaupungin ongelmat. Sipoo olisi saastunut, roskainen ja rikollinen paikka.</p> <p>Tutkimustulosta voimme käyttää koko kunnassa, palveluja suunniteltaessa ja kehiteltäessä. Työn tilaajana on Sipoon kunnan liikunta- ja nuorisopalvelut. Työni merkitys ammattialalle ei välttämättä ole kovin suuri mutta työn tilaajalle, Sipoon kunnalle, se on hyvinkin tärkeä. Työni kautta nuoria on kuultu laajasti eri palvelujen tarpeellisuudesta, nuorten näkökulmasta katsottuna.</p>	
Asiasanat julkiset palvelut, nuorten asema, nuorisovaltuusto, osallisuus, osallistuminen, vaikuttaminen	

HUMAK UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES
Degree Programme in Civic activity and Youth work

ABSTRACT

Author Mia Liljeberg	Number of Pages 54 and 1 appendix
Title Service in Sipoo in the future –the youth councils point of view	
Supervisor Tarja Nyman	
Subscriber and/or Mentor Municipality of Sipoo / Tom Sundbäck	
<p>Abstract</p> <p>The main goal of this study was to examine the youth delegates' opinion of the public services in the municipality of Sipoo in the future and how the youth council through its activity could promote the position of adolescents in the future Sipoo. The municipality of Sipoo has decided to enable a three-fold growth of its number of inhabitants through a new general plan by the year 2025. Sipoo's vision is to be desirable in Finland. With an increased population the present services will not be sufficient. Adolescents should, according to the Youth Act, be heard in matters that concern them. Because adolescents were not separately heard when the growth strategy was made, it is more than appropriate to do so now.</p> <p>The approach of this study was qualitative. The study material has been collected by theme interviews and a future workshop. With future workshop as method my study can be described as engaging and communicative.</p> <p>The result of the future workshop reveals that youth delegates would like the strategy to be revised, so that it would be feasible. When drawing up the new strategy the strategy, other than the officers' opinions should also be noticed. The public traffic system in the municipality should be developed so that it would be functional and sufficient. The municipality should make sure that there are enough affordable apartments for rent. The citizens' basic public services should in the future be diverse and they should be available for everyone in need of them. Unemployment among adolescents should be decreased by for example by giving companies tax deductions, if they have at least five percent of adolescents on their pay list.</p> <p>The theme interview results show the youth delegates' opinion in general that, in the future, there should be more services of all kind. The youth delegates considered the youth councils' activity to be important. They believed that the youth council would be more visible in the future and every adolescent would be aware of the youth councils existence, and through that, the youth council could influence more in matters that concern adolescents. The youth delegates believed that the adult politicians would genuinely pay attention to adolescents' opinions in the future.</p> <p>The majority of the youth delegates believed that Sipoo, in year 2025, is a nice, good, pleasant and rich of nature, municipality. The adolescents are comfortable; they have many hobbies and free time activities to choose among. The minority of the youth delegates believed that Sipoo is in year 2025, a big city, with a big city's problems. Sipoo would be a contaminated, untidy place where crime flourishes.</p> <p>The results of this study can be used in the municipality when services are developed and planned. The study was assigned by the municipality of Sipoo, exercise and youth work division. The study may not be very important for the vocational field but for the assigner it is very important. Through this study adolescents have widely been heard about the needs of different services, from adolescents' point of view.</p>	
Keywords engagement, involvement, lobbying, public service, youth aspect, youth council	

SISÄLLYS

1 JOHDANTO	5
2 SIPOON KUNTA	6
2.1 Sipoon kunnan palvelut	7
2.1.1 Sivistyspalvelut	7
2.1.2 Sosiaali- ja terveystyöpalvelut	11
2.1.3 Tekniikka- ja ympäristöpalvelut	11
2.1.4 Liikenne	11
2.1.5 Muu toiminta	12
2.2 Nuoret Sipoossa	12
2.3 Nuorten vaikutusmahdollisuudet Sipoossa	13
2.4 Sipoon Nuorisovaltuusto	13
2.5 Sipoon kasvustrategia 2025	17
3 NUORET AKTIIVISINA TOIMIJOINA	18
3.1 Osallisuus	19
3.2 Nuorten vaikutusmahdollisuudet ja nuorten kuuleminen	19
3.3 Osallistuminen ja aktiivinen kansalaisuus	21
4 OPINNÄYTETYÖN TOTEUTUS	21
4.1 Aineiston keruu ja analysointi	22
4.2 Tulevaisuusverstaas	23
4.3 Teemahaastattelut	25
4.4 Eettisyys ja luotettavuus	26
5 TULOKSET JA NIIDEN ANALYYSINTI	27
5.1 Tulevaisuusverstaasin vaiheet ja tulos	27
5.2 Teemahaastattelujen tulos	32
5.2.1 Sivistyspalvelut	34
5.2.2 Sosiaali- ja terveystyöpalvelut	43
5.2.3 Tekniikka- ja ympäristöpalvelut	43
5.2.4 Liikenne	44
5.2.5 Muu toiminta	45
6 POHDINTA JA JOHTOPÄÄTÖKSET	45
LÄHTEET	52
LIITTEET	55

1 JOHDANTO

Sipoon kunta on päättänyt mahdollistaa kasvunsa kolmikertaiseksi vuoteen 2025 mennessä. Strategian mukainen visio on olla Suomen halutuin kunta. Ryhdyin tekemään opinnäytetyötäni Sipoon kunnan palveluista tulevaisuudessa, nuorisovaltuuston näkökulmasta, koska mielestäni tulevaisuuden suunnittelu ja työ tulisi tehdä nuorten mielipiteitä huomioon ottaen. Tämän päivän päätökset vaikuttavat pitkälle tulevaisuuteen. Kunnan palvelujen on oltava hyviä, ehkä jopa erikoisen hyviä, jotta ihmiset todella haluavat muuttaa kuntaan. Vain niin kasvustrategia voi toteutua.

2000-luvulla nuorten kuulemisesta ja osallisuudesta on tullut yhä tärkeämpi osa kuntapolitiikkaa. Nuorten mukaan ottaminen päätöksentekoon ja ylipäättään nuorten kuuleminen on mielestäni tullut koko ajan yhä tärkeämmäksi osaksi työtämme nuorisopalveluissa, kaikilla tasoilla, myös nuorisotaloilla. Paljon on kuitenkin vielä tehtävissä, jotta suuremmalla joukolla nuoria olisi halua ja mahdollisuuksia vaikuttaa heitä koskeviin asioihin.

Olen toiminut Sipoon kunnan nuorisosihteerinä vuodesta 1998, ennen sitä toimin samassa kunnassa nuoriso-ohjaajana useamman vuoden. Voi siis sanoa, että minulle on hyvä kokemus Sipoon kunnan nuorisotyöstä.

Opinnäytetyöni avulla halusin selvittää nuorisovaltuuston näkemystä siitä, millä tavoin kunnan palveluja tulisi kehittää tulevaisuudessa, jotta nuorten asema Sipoossa paranisi ja vahvistuisi. Samalla toivoin saavani tietää millaisena nuorisovaltuusto näkee nuorten osallisuuden Sipoossa vuonna 2025 ja miten nuorisovaltuusto voi omasta mielestään toiminnallaan edistää nuorten elinoloja. Työni tilaaja on työnantajani, Sipoon kunnan liikunta- ja nuorisopalvelut. Tuloksia voimme käyttää nuorisopalveluissa ja oikeastaan koko kuntaorganisaatiossa, kehittäessämme palveluja tulevaisuudessa kun Sipoon asukasluku kasvaa. Sipoon kasvaessa, kasvaa myös nuorten määrä ja siksi on hyvä ja tärkeää tietää minkälaisia palveluja nuoret katsovat, että kunnassamme tulisi tulevaisuudessa olla. Halusin myös tietää miten nuoret suhtautuvat Sipoon kasvustrategiaan. Ovatko he innolla kasvattamassa Sipoon väkilukua? Uskovatko he, että kasvustrategia toteutuu vai haluavatko he, että Sipoo säilyy sellaisena kuin se nyt on, pienenä luonnonläheisenä maalaiskuntana?

2 SIPOON KUNTA

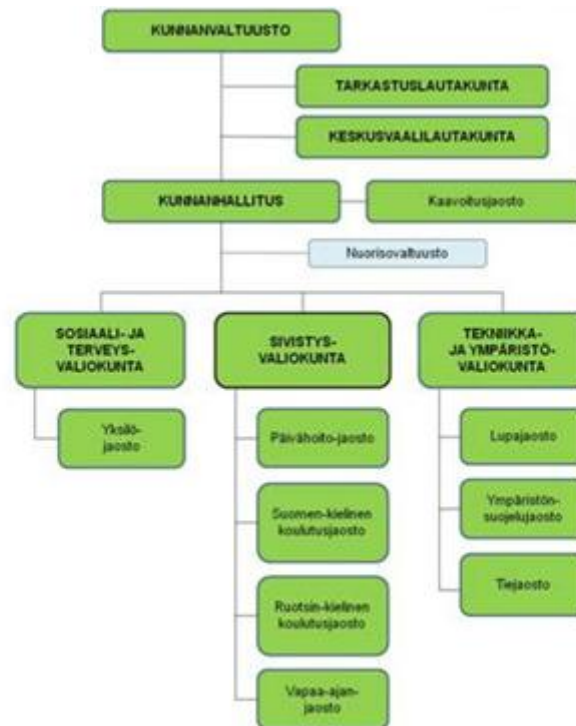
Sipoo on kaksikielinen kunta Itä-Uudellamaalla, Helsingin tuntumassa. Sipoo on maaseutukunta. Sipoossa on laajoja metsäalueita, näistä suurin ja tärkein on Sipoonkorpi. Keski-Sipoolle ovat ominaisia kumpuilevat peltoalueet, joiden halki Sipoonjoki laaksoineen ulottuu etelään kohti Suomenlahtea. Etelä-Sipoon rannikkomaisemissa lahdet avautuvat saaristoon ja merelle päin. Kunnan keskus, Nikkilä sijaitsee Keski-Sipoossa. Nikkilästä noin 10 km etelään, sijaitsee Etelä-Sipoon paikalliskeskus, Söderkulla. (Sipoon kunta, 2.10.2010.) Sipoossa on tällä hetkellä noin 18 200 asukasta. Vielä vuonna 2008 täällä asui yli 20 000 ihmistä. Tämä oli ennen kuin Helsingin kaupunki ”kaappasi” Sipoon lounaisosasta alueen, jossa asui silloin 2046 henkilöä.

Kartta: (Sipoon kunta 2.10.2010)

”Hyvä kunta tarjoaa tasokkaita ja toimivia palveluita asukkaiden tarpeisiin. Terveystenhoito ja koulutus ovat ehdottomasti tarpeellisten palveluiden kärkipäässä. Nämä ovat palveluita, joita eniten tarvitaan, mutta samalla myös palveluita, joissa on paljon parantamisen varaa. Terveystenhuollon pitäisi olla kaikkien ulottuvilla ilman tolkkutoman pitkiä jonoja ja koulutuksen tulisi olla tasokasta ja houkuttelevaa”. (Tarvainen, Pietiläinen, Kuure, 2007, 20.)

2.1 Sipoon kunnan palvelut

Organisaatiokaavio: (Sipoon kunta, 2.10.2010)

Sipoon kunta järjestää erilaisia palveluja kuntalaisilleen. Palveluiden tarve kasvaa kunnan tulevaisuussuunnitelmien myötä. Kerron lyhyesti kunnan tarjoamista palveluista, painopiste on sivistyspalveluiden kuvaamisessa.

2.1.1 Sivistyspalvelut

Kansalaisopiston toiminta-ajatus on, elinikäisen oppimisen periaatteen pohjalta, tukea yksilöiden persoonallisuuden monipuolista kehittymistä, sekä tarjota välineitä nykyaikaisessa yhteiskunnassa tarvittavien kansalaisvaatimusten kehittämiseen ja tarjota keinoja syrjäytymisen ehkäisemiseen (Sipoon kunta, Talousarvio 60 – 61). Käytännössä kansalaisopisto järjestää erilaisia kursseja, joihin kuntalaiset voivat halutessaan osallistua. Kansalaisopiston kurssien hinnat ovat edullisia. Kansalaisopisto järjestää kursseja lähinnä Nikkilässä ja Söderkullassa. Sipoon kunnan talousarvio 2010 mukaan, kansalaisopiston strateginen tavoite vuosiksi 2010 - 2012 on, että sen imagoa nuorennetaan. (mt., 61.)

Kirjasto on yhteisön media- ja tietokeskus. Kirjasto edustaa tiedon ja kulttuurin kokonaisuuden saatavuutta. Kirjasto pyrkii tavoittamaan myös haja-asutusalueen asukkaat. Kirjasto innostaa lukemisen pariin. (mt., 60.) Pääkirjasto sijaitsee Nikkilässä ja sivukirjasto Söderkullassa. Kirjastopalveluiden haasteena, väestöpohjan muutosten takia, ovat kunnan talousarvion 2010 mukaan kirjaston kokoelmat ja palvelut. Strateginen tavoite vuosille 2010 - 2012 on, että Söderkullan uuden kirjaston tulee tarjota väestölle viihtyisän kokoontumistilan, suuremman aineistokokoelman, pidemmät aukioloajat sekä paremman saavutettavuuden. (mt., 61.)

Koulutuspalveluiden tarkoituksena on antaa kuntalaisille korkeatasoista opetusta kouluissa, joissa on osaavat opettajat. Koulutuspalvelut ylläpitävät viihtyisiä ja turvallisia kouluja, tarjoavat mahdollisuuksia ammatilliseen koulutukseen, rinnakkain lukio-koulutuksen kanssa ja vahvistavat nuorten uskoa tulevaisuuteen. Toisin sanoen, lapsille, nuorille ja aikuisille tarjotaan eväät hyvään elämään. Toimintaa tarjotaan myös haja-asutusalueella ja pyritään siten vaikuttamaan monipuolisen yhdyskunnan rakentamiseen (mt., 54). Sipoossa on kaksi lukiota, yksi ruotsinkielinen ja yksi suomenkielinen. Lukiot sijaitsevat Nikkilässä. Sipoon lukio on samassa rakennuksessa Keski-Uudenmaan ammattikoulutusyhtymän sivupisteen kanssa. Sipoossa voi saada datanomin, merkonomin ja automaatioasentajan tutkinnon. Yläkouluja on yhteensä kolme, kaksi suomenkielistä ja yksi ruotsinkielinen. Ruotsinkielinen yläkoulu sijaitsee Nikkilässä, yksi suomenkielinen yläkoulu sijaitsee Nikkilässä ja toinen Söderkullassa. Söderkullan yläkoulu on uusi ja se on ns. yhtenäiskoulu, tarkoittaen että siellä opiskelee oppilaita luokilla 0-9. Alakouluja on Sipoossa tällä hetkellä 14. Suomenkieliset koulut sijaitsevat suurimpien keskuksien yhteydessä, Nikkilässä, Söderkullassa ja Talmassa. Kouluissa on keskimäärin 156 oppilasta. Ruotsinkieliset alakoulut sijaitsevat miltei jokaisessa Sipoon kylässä, niitä on yhteensä 10 kpl ja ne ovat ns. kyläkouluja. Suurimmassa koulussa on n. 170 oppilasta ja pienimmässä ainoastaan 41 oppilasta.

Strategisiksi tavoitteiksi vuosiksi 2010 - 2012 on asetettu suuri määrä erilaisia päämääriä. Opinnäytetyöni kannalta keskeisiä strategisia tavoitteita ovat, että;

- koulukiusaamista torjutaan ja ennaltaehkäistään järjestelmällisesti (KiVa Koulu)

- ennalta ehkäisevää päihdetyötä suunnitellaan ja toteutetaan yhdessä muiden sektoreiden kanssa
- lukioiden ensisijaisten hakijoiden määrä ylittää aloituspaikkojen määrän
- lukioissa pyritään lisäämään ja vahvistamaan kiinnostusta kielten opiskeluun
- sipoolaisten osuus lukio-opiskelijoista säilyy korkeana
- perusopetuksen opetus-ryhmäkokoja pyritään tasaamaan
- perusopetuksen opetusryhmäkokoja tasavertaistetaan kouluyksiköiden välillä
- sivistysosasto laatii suunnitelman kunnan ruotsin- ja suomenkielisten koulujen yhteistyön edistämisestä
- opetuksen yhdenvertaisuutta parannetaan
- lukioiden kurssitarjonta on riittävän kilpailukykyinen alueen suurten lukioiden kanssa
- oppilashuoltotoimintaa tehostetaan
- koulukuraattoritoimintaa kohdennetaan 7. luokalle siirtyvien oppilaiden koulu hyvinvoinnin turvaamiseksi
- koulukuljetuksia kehitetään ja koulumatkojen turvallisuutta lisätään. (mt., 55.)

Kulttuuripalvelujen toiminta-ajatuksena on tarjota monipuolisia kulttuurielämyksiä kaikenikäisille, yhteistyössä paikallisten yhdistysten, taiteilijoiden ja taiteenharrastajien kanssa. Kulttuuripalveluyksikkö pyrkii vaalimaan paikallista identiteettiä ja paikallisia perinteitä sekä välittää niitä myös uusille kuntalaisille. Strategiset tavoitteet vuosiksi 2010 - 2012 ovat, että kulttuuripalvelut tekevät aktiivisesti yhteistyötä eri toimijoiden kanssa, sekä toteuttavat hyviä yhteisiä kulttuurihankkeita ja – tapahtumia, myös yli kuntarajojen. Kulttuuripalvelujen tarjonta kouluille ja päiväkodeille lisääntyy. Lasten lisäksi myös ikääntyvä väestö on painopisteenä, kun uusia toimintatapoja kehitetään. Taideopetuksen laatua parannetaan. Tarkoituksenmukaiset tilat ja hyvä yhteistyö taideopetusta tarjoavien tahojen kanssa ovat edellytyksiä sille, että oppilaat ovat tyytyväisiä tarjontaan. Sipoon saaristoa ja saaristokulttuuria hyödynnetään matkailun vetovoimatekijänä. (mt., 61.)

Liikunta- ja ulkoilutoiminnan tehtävänä on ylläpitää ja kehittää kunnan liikunta-paikkoja sekä ulkoilualueita tarkoituksenmukaisesti, monipuolisen ja turvallisen liikuntaharrastuksen mahdollistamiseksi kuntalaisille, seuroille ja päiväkodeille. Uusia lii-

kuntapaikkoja rakennetaan, väestönkasvun ja kuntalaisten liikuntaharrastuksien lisääntymisen huomioon ottaen. Liikuntatoimintaa ikääntyneille järjestetään ja tuetaan. Liikunta- ja ulkoilutoiminta tukee aktiivisia yhdistyksiä. Strategiset tavoitteet vuosiksi 2010 – 2012 ovat seuraavat seikat; kylätaajamien liikuntapaikkaverkostoa laajennetaan ja täydennetään. Myös uusille, suurehkoille asuinalueille suunnitellaan liikuntapaikkoja ja kuntotapahtumia järjestetään eri väestöryhmille, mm. 40 - 60 -vuotiaille heidän työkykynsä parantamiseksi. Eläkeläisten määrän kasvaessa, heille suunnattua liikuntatoimintaa lisätään, kunta hankkii merenrannalta uimarannaksi sopivan alueen, Sipoonkorven ja saariston virkistysmahdollisuuksia kehitetään, maauimalan ja uimahallin rakentamisedellytykset ja -kustannukset selvitetään, jotta suunnittelu voisi alkaa vuosina 2011 - 2012. (mt., 59.)

Nuorisopalveluiden toiminta-ajatuksena on nuorten vaikutusmahdollisuuksien ja hyvinvoinnin edistäminen, toiminnan järjestäminen Nikkilän ja Söderkullan taajamissa seitsemän vuotta täyttäneille lapsille ja teini-ikäisille sekä erityisesti syrjäytymisvaarassa oleville nuorille, edellytysten luominen paikallisten nuorisoseurojen harjoittamalle toiminnalle ja sen tukeminen. Strategiset tavoitteet vuosille 2010 - 2012 ovat seuraavat seikat; Söderkullaan tulee järjestää pysyvät, asianmukaiset ja keskeisellä paikalla sijaitsevat nuorisotilat, koko Etelä-Sipoon nuorison tarpeet huomioiden, yhteistyötä yhdistysten ja muiden yhteistyökumppaneiden kanssa lisätään, nuorisotilojen saavutettavuutta parannetaan kunnan eri osissa, nuorisotiloissa työskentelee vähintään kaksi koulutettua nuoriso-ohjaajaa, ennalta ehkäisevää päihdetyötä suunnitellaan ja toteutetaan yhdessä muiden sektoreiden kanssa ja osa nuorisotiloista on avoinna myös kesäiltaisina. (mt., 59.)

Varhaiskasvatuspalveluiden toiminta-ajatus on tarjota lakisääteistä, laadukasta ja monipuolista päivähoitoa ja esiopetusta alle kouluikäisten lasten perheille. Varhaiskasvatuksen tehtävänä on tukea perheitä heidän kasvatustehtävässään, järjestämällä vaihtoehtoisia päivähoitopalveluja ja tarjoamalla lapsen kehitystä ja vanhempien kasvatustehtävää tukevaa toimintaa yhteistyössä eri tahojen kanssa. Vanhempien ja päivähoidon välinen yhteistyö on tärkeää yhteisten kasvatuslinjojen löytymiseksi. (mt., 51 - 52.)

2.1.2 Sosiaali- ja terveystalvelut

Sosiaali- ja terveystalveluiden tehtävänä on hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen ja yksilöiden ja perheiden itsenäisen suoriutumisen tukeminen, turvaamalla toimivat talvelut, kohtuullisen toimeentuloturvan sekä terveellisen elin- ja työympäristön ja edistää terveyttä ja toimintakykyä. Sosiaali- ja terveystalvelut ovat laadukkaita, vaikuttavia ja hyvin saatavilla. Talvelut järjestetään kustannustehokkaasti, yhteistyön ja teknologian mahdollisuuksia hyödyntäen ja asiakkaan asemaa vahvistaen. Strategiset painopisteet vuosille 2010 - 2012 ovat; asiakaslähtöisyys, ennaltaehkäisy, varhainen tuki ja puuttuminen, eheät talvelukokonaisuudet, vaikuttavat toimintamallit, yhteisyö, kumppanuus ja voimavarat sekä talvelusetelijärjestelmän selvittäminen. (Sipoon kunta, Talousarvio, 33.)

2.1.3 Tekniikka- ja ympäristötalvelut

Tekniikka- ja ympäristötalveluiden perustehtävänä on tarjota kuntalaisille viihtyisä, turvallinen ja toimiva ympäristö, järjestää tekniset perustalvelut ja huolehtia kunnan omaisuudesta. Strategiset tavoitteet vuosille 2010 – 2012 ovat, että tekniikka- ja ympäristöosasto omalta osaltaan varmistavat, että kunnan kasvustrategia toteutuu, huolehtien samalla julkisen ympäristön ja kiinteistökannan arvon säilyttämisestä ja laadun kasvattamisesta. (mt., 67.)

2.1.4 Liikenne

Kehitys- ja kaavoituskeskus (KeKe), joka toimii kunnanhallituksen alaisuudessa, hoitaa joukkoliikenneasioita. Sivistysosasto hoitaa koulukuljetusasioita ja tekniikka- ja ympäristöosasto vastaa liikenneturvallisuus- ja tieasioita. KeKe on listannut kriittiseksi menestystekijäksi sen, että Sipoossa on toimivat liikenneyhteydet. KeKe:n yhtenä, sitovana tavoitteena vuodelle 2010 on, että liikenneverkkoselvitys käynnistetään eteläisen Sipoon osalta. (mt., 28.)

2.1.5 Muu toiminta

Kunnan omien palveluiden lisäksi, halusin selvittää miten nuoret toivovat poliisin ja työvoimatoimiston toimivan Sipoossa vuonna 2025. Tällä hetkellä Sipoossa on vain poliisin palvelupiste, joka on auki arkipäivisin klo 8-16. Sipoon poliisi on osa Itä-Uudenmaan poliisilaitosta, joka on yksi Suomen suurimmista poliisilaitoksista. Pääpoliisiasema sijaitsee Vantaalla ja muut poliisiasemat Porvoossa ja Loviisassa. Itä-Uudenmaan poliisilaitoksen vaikutusalueella asuu noin 295 000 asukasta (Poliisi, 7.10.2010).

Itä-Uudenmaan työ- ja elinkeinotoimistolla on sivupiste Sipoon Nikkilässä. Sivupisteessä työskentelee kaksi virkailijaa (Työ- ja elinkeinotoimisto, 1.11.2010.)

2.2 Nuoret Sipoossa

Sipoossa asuu 7-29 -vuotiaita yhteensä n. 4 700 henkilöä. Nuorilla tarkoitetaan nuorisolain mukaan alle 29-vuotiaita (Nuorisolaki 2006/ 72 § 2, Aaltonen, 2009,197.)

Lasten- ja nuorten hyvinvointisuunnitelman mukaan, sipoolaisilla on keskimääräistä korkeimmat tulot kaikista Itä-Uudenmaan kunnista ja koulutustaso on korkein koko Keski-Uudenmaan alueella. Lisäksi Sipoo on kärjessä myös mitattaessa kuntalaisten suorittamia peruskoulun jälkeisiä tutkintoja.

Vuonna 2009 Sipoon työttömyysaste oli 5,5 %. Nuorten, alle 25 -vuotiaiden, työttömyysaste oli huhtikuussa 2010 9,9 %. Toimeentulotukea saaneiden nuorten osuus oli tästä 6.2 %. Nuorten hyvinvointia uhkaavia tekijöitä ovat mm: nuorisotyöttömyys, koulutuksen ulkopuolelle jäävien nuorten osuus, lisääntynyt erityisen tuen ja erityisopeutuksen tarve, koulukiusaaminen, nuorten kokema yksinäisyys ja nuorten heikkenevä fyysinen ja psyykkinen terveys. (Sipoon kunta, alustava Lasten ja nuorten alustava hyvinvointisuunnitelma 2010, 6.)

2.3 Nuorten vaikutusmahdollisuudet Sipoossa

Nuorilla on näkemykseni mukaan lähtökohtaisesti yhtä suuret mahdollisuudet vaikuttaa erilaisiin asioihin, kuin muillakin tavallisilla kuntalaisilla. Kynnys esim. kuntalaisaloitteen tekemiseen on kuitenkin melko varmasti suurempi nuorilla, kuin aikuisilla. Nuoret eivät ehkä tiedä miten aloitteita tehdään. He eivät mahdollisesti aina tiedä, mihin asioihin he voisivat vaikuttaa. Ehkä myös juuri tästä syystä Suomessa on kehitetty nuorille omia vaikuttamiskanavia, kuten esim. nuorisovaltuustot ja sähköinen vaikuttamiskanava, Aloitekanava. Aloitekanava on myös Sipoon kunnassa käytössä. Aloitekanavan kautta nuoret voivat kysyä asioita, tehdä aloitteita tai ottaa kantaa asioihin, kunnan eri viranomaisilta. Aloitekanavaa voi käyttää anonymisti tai omalla nimellään. Nuorisovaltuuston ja Aloitekanavan lisäksi Sipoon molemmilla nuorisotalolla toimii nykyisin ns. talotoimikunnat, jossa jokainen nuori saa halutessaan toimia. Vielä 1990-luvun puolivälissä saatoimme ohjaajien kanssa päättää esim. diskon ajankohdasta ilman, että kysyimme nuorten kantaa asiaan. Nykyisin nuorisotaloilla emme juuri tee mitään, ennen kuin olemme kysyneet nuorten mielipidettä asioista ja mitä he haluavat tehdä nuorisotaloilla.

Lasten ja nuorten osallisuudella saavutetaan huomattavaa lisäarvoa. Kunta on varmasti parempi paikka asua ja elää, jos siellä viihtyvät kaikki, myös lapset ja nuoret. (Gretschel, 2008, 169.) Tämän asian olisi kunnan päättäjien hyvä muistaa, varsinkin Sipoon kunnan, jonka tavoitteena on kasvaa voimakkaasti.

”Kaikkein ikävintä on, että nuoria aina mukamas kuullaan, mutta päätöksenteossa heidän näkökulmiaan ei oteta enää huomioon. Nuoret kyllä kestävät sen, että aina omia tavoitteita ei saavuteta. Hyviä esimerkkejä ovat kunnat, joissa nuorten tekemiin aloitteisiin päättäjät reagoivat nopeammin. Jo tarkemman käsitteleyaikataulun kertominen antaa nuorelle kuvan, että aloitteita voi tehdä. Näin innostetaan vaikuttamaan myös myöhemminkin. Kunnan päättäjien pitäisi myös rohkeammin mennä näyttäytymään oppilaitoksissa ja kutsua opiskelijoita vierailemaan kunnantalolla.” (Tarvainen ym., 2007,42).

2.4 Nuorisovaltuusto

Kokoomuksen valtuustoryhmä teki aloitteen, koskien nuorisovaltuuston perustamista Sipooseen, kunnanvaltuuston kokouksessa 9.11.1999. He perustelivat nuorisoval-

tuuston perustamista sillä, että nuoria tulisi saada kiinnostumaan kunnallisesta päätöksenteosta ja, että nuorten ääni tulisi saada kuuluviin, jotta he voivat vaikuttaa omaan tulevaisuuteensa (Sivistyslautakunnan vapaa-ajanjaosto 15.12.1999).

Sipoon kunnan sivistyslautakunnan vapaa-ajanjaosto päätti 15.12.1999 perustaa työryhmän, jonka tehtävänä oli valmistella nuorisovaltuuston perustamista Sipooseen. Työryhmässä ei ollut nuoria mukana. Nuorisovaltuustoilla on kuitenkin ollut mahdollisuus myöhemmin vaikuttaa nuorisovaltuuston toimintaperiaatteisiin, tekemällä muutosehdotuksia kunnanhallitukselle. Kunnanhallitus päätti kokouksessaan 15.6.2000 hyväksyä työryhmän esityksen. Marraskuussa 2000 järjestettiin ensimmäiset nuorisovaltuustovaalit ja Sipoon kunnan ensimmäinen nuorisovaltuusto aloitti toimintansa tammikuussa vuonna 2001.

Nuorisovaltuuston jäsenten ikäjakauma oli tuolloin, ja on edelleen 13 - 20 -vuotiaat nuoret. Ensimmäisinä toimintavuosina valittiin 15 varsinaista jäsentä ja seitsemän varajäsentä. Vuonna 2009 kunnanvaltuusto päätti, nuorisovaltuuston ehdotuksen mukaisesti, että valituksi tulee 20 varsinaista jäsentä eikä varajäseniä ollenkaan. Samana vuonna kunnanvaltuusto päätti myös, tälläkin kertaa nuorisovaltuuston ehdotuksen mukaisesti, että nuorisovaltuuston kausi on kolme vuotta, kahden vuoden sijaan. Nuorisovaltuusto perusteli varajäsenten poistamista sillä, että tiiviiseen ryhmään on vaikea tulla mukaan vain ajoittain. Toimikauden pidentämistä nuorisovaltuusto perusteli sillä, että kestää noin kaksi vuotta ennen kuin nuorisovaltuuston jäsenet alkavat ylipäästänsä ymmärtää miten kunta ja sen rakenteet toimivat. Viimeisenä, kolmantena toimintavuonna nuorisovaltuusto toimisi näin parhaiten.

Istuvan nuorisovaltuuston kausi on 2010 - 2012. Nyt istuvat valtuutetut tulivat valituksi joulukuussa 2009 ja aloittivat toimintansa helmikuussa 2010. Valituksi tuli yhteensä 17 henkilöä. He ovat iältään 13 - 20 -vuotiaita ja asuvat eri puolilla Sipoota. Yhdeksän valtuutetuista on suomenkielisiä ja kahdeksan ruotsinkielisiä. Elokuussa 2010 yksi valtuutettu sanoutui irti nuorisovaltuuston toiminnasta paikkakunnalta pois muuttamisen vuoksi. Tällä hetkellä nuorisovaltuutettuja on siis yhteensä 16, poikia 11 ja tyttöjä viisi.

Nuorisovaltuuston puheenjohtajuus ja varapuheenjohtajuus valitaan aina vuodeksi eteenpäin. Nuorisovaltuuston edustajien valinta kunnanvaltuustoon, eri valiokuntiin ja jaostoihin tehdään myös vuosittain. Nuorisovaltuutetuilla on edellä mainituissa poliittisissa elimissä puhe- ja läsnäolo-oikeus. He saavat myös kokouspalkkion osallistuessaan kokouksiin.

Nuorisovaltuuston sihteerinä toimii, nuorisovaltuuston toimintaperiaatteiden mukaan, nuorisopalveluiden palkkalistoilla oleva henkilö. Minä olen ollut se henkilö miltei koko nuorisovaltuuston olemassaolon ajan. Oma roolini nuorisovaltuuston kokouksissa on lähinnä toiminnan mahdollistajana toimiminen. Varaan kokoustiloja, kirjoitan pöytäkirjaa ja lähetän kokouskutsut jne. Pysin siihen, että oma mielipiteeni ei vaikuta heidän päätöksiinsä. Tarkoitus ei mielestäni ole, että nuorisovaltuutetut ajaisivat kenenkään aikuisen mielipiteitä.

Toimintaperiaatteiden (vahvistettu kunnanvaltuustossa 1.2.2010 § 9) mukaan nuorisovaltuuston toiminta tukee nuoria koskevaa päätöksentekoa ja edesauttaa uusien ideoiden syntymistä. Nuorisovaltuusto voi myös halutessaan järjestää erilaista toimintaa. Nuorisovaltuustolla on oma osamäärärahasa ja sen suuruus on vuonna 2010 6000,00 euroa. Nuorisovaltuutetut saavat osallistuessaan kokouksiin kokouspalkkion jonka suuruus on 20,00 euroa. Puheenjohtajan kokouspalkkio on 30,00 euroa. Nuorisovaltuuston kokouksiin osallistuu kunnanhallituksen nimeämä edustaja. Nuorisovaltuusto kokoontuu kerran kuukaudessa, mutta kesä- heinäkuussa on yleensä tauko. Koolle kutsujana toimii puheenjohtaja. Kokouskutsun on oltava nuorisovaltuutetuilla viimeistään neljä päivää ennen kokousta, jotta kokous olisi laillisesti koolle kutsuttu. Nuorisovaltuuston kokoukset ovat päätösvaltaisia kun 2/3 jäsenistä on osallistunut.

Nuorisovaltuusto on käynyt ystävyyskuntavierailuilla Sipoon ystävyyskunnissa, Kumlassa, Ruotsissa ja Frederikssundissa, Tanskassa. Vierailuilla nuorisovaltuutetut ovat saaneet tutustua sikäläisten nuorten vaikuttajaryhmien toimintaan ja yleensäkin nuoriin liittyviin asioihin ystävyyskunnissa. Matkat ovat nuorisovaltuutettujen mielestä olleet mielenkiintoisia ja antoisia. Ne ovat olleet antoisia mielestäni erityisesti sen takia, että matkoilla ja myös niiden jälkeen, nuorisovaltuuston jäsenet ovat kokeneet aitoa ryhmähenkeä ja yhteenkuuluvuutta. Se on edesauttanut nuorisovaltuuston työskentelyä matkojen jälkeen.

Nuorisovaltuusto sijoittuu organisaatiokaaviossa (katso yllä oleva kaavio kohdassa 2.1) suoraan kunnanhallituksen alle. Mahdollisesti voisi ajatella, että nuorisovaltuusto kuuluisi luonnollisemmin vapaa-ajanjaoston alle. Vapaa-ajanjaostossa kuitenkin käsitellään suurimmaksi osaksi nuorison vapaa-aikaan liittyviä asioita. Uskon, että tämänkin opinnäytetyön tulos osoittaa, että nuoret ovat kiinnostuneita vaikuttamaan laajemmin kunnan toimintaan. Tästä syystä suoraan kunnanhallituksen alaisuudessa oleminen on mielestäni tarkoituksenmukaista.

Nuorisovaltuusto on kymmenen vuoden olemassaolonsa aikana tehnyt aloitteita mm. kouluruoan maun parantamisesta, mahdollisuudesta ostaa välipala yläkouluissa, kunnan tuesta yrityksille, jotka palkkaavat nuoria töihin, julkisen liikenteen lisäämisestä sekä pakollisista kuraattorikäynneistä kaikille seitsemäsluokkalaisille. Viimeisin aloite kunnanvaltuustolle koski yläkoulujen opinto-ohjauksen sisällön laajentamista niin, että se sisältäisi enemmän työelämään liittyviä asioita. Nuorisovaltuuston aloitteita on käsitelty kunnan eri poliittisissa toimielimissä. Tänä päivänä yläkouluissa on mahdollista ostaa välipala ja kouluruoan maku on, ainakin osittain ja aika ajoin parantunut. Kunta ryhtyi nuorisovaltuuston aloitteen mukaisesti tukemaan yrityksiä, jotka palkkaavat nuoria kesätöihin. Kunta ei ainakaan vielä tällä hetkellä ole pystynyt parantamaan julkista liikennettä. Pakollinen kuraattorin tapaaminen on yhtenä koulutuspalveluiden strategisena tavoitteena vuosiksi 2010 – 2012, joten asian käsittely on vielä kesken.

Aloitteiden lisäksi nuorisovaltuusto on pyytänyt kunnan johtavia virkamiehiä kokouksiinsa kertomaan osastojensa toiminnasta. Näissä kokouksissa nuoret ovat kysyneet erilaisista heitä askarruttavista asioista ja esittäneet virkamiehille toiveita kyseisen osaston asioista. Nuorisovaltuusto on myös tehnyt kannanoton Helsingin kaupungin hallitukselle ja valtuustolle sekä silloiselle kuntaministeri Manniselle siitä, että Helsingin kaupungin tulisi lopettaa Sipoon kunnan omistamien alueiden tavoittelemisen (Sipoon kunta, Nuorisovaltuusto 10.11.2010.)

Sipoon nuorisovaltuusto on järjestänyt jonkin verran toimintaa nuorille. Nuorisovaltuuston alkuaikoina, se järjesti muutaman ystävänpäivädiskon ja elokuvaillan. Nuorisovaltuusto, joka oli valittu kaudelle 2008 – 2009, järjesti graffitikilpailun. Tilaisuudet

olivat kyllä suosittuja, mutta jostain syystä Sipoon nuorisovaltuusto on pääsääntöisesti keskittynyt vaikuttamaan mm. aloittein ja kannanotoin, erilaisten asioiden kehittämiseen.

2.5 Sipoon kasvustrategia 2025

Sipoon kunnan visio on olla Suomen halutuin kunta ja tavoitteena oli, alkuperäisen kasvustrategian mukaan, jonka kunnanvaltuusto hyväksyi 28.5.2007, saada 40 000 asukasta lisää, vuoteen 2025 mennessä.

Strategia on, lyhyesti sanottuna, nopea suunnitelmallinen kasvu, uudistuminen ja kehitys, jotka toteutetaan innovatiivisesti verkostoitumisen avulla. Tavoitteena ja päämääränä on tarjota asukkaille sekä toimivat peruspalvelut että turvallisen, viihtyisän ja luonnonläheisen elinympäristön, jossa on edellytykset menestykselliseen yrittämiseen.

Strategian luomisen syynä olivat ulkoisen toimintaympäristön muutospaineet; globalisaation eteneminen, väestörakenteen nopea muutos, palvelumarkkinoiden kasvu ja kehittyminen, teknologian ja tietoyhteiskunnan kehittymisen vaikutukset, Helsingin seudun yhteistyö, kunta- ja palvelurakennemuutos ja kuntien välinen kilpailu. Edellä mainittuihin muutospaineisiin Sipoon kunta päätti vastata Sipoo 2025 -strategialla.

Kunnan toimintaa ohjaavat arvot ovat strategian mukaan; uudistavuus, avoimuus, palveluhenkisyys, turvallisuus, tuloksellisuus ja suunnitelmallisuus.

Strategian painopistealueet ovat; maankäyttö, asuminen ja liikenne, elinkeinoelämä sekä palvelutuotanto.

Kriittiset menestystekijät ovat; maanhankinnan ja kaavoituksen kautta kunnan infrastruktuurin ja sen rahoituksen järjestäminen, talous- ja rahapolitiikka sekä kunnan ja elinkeinoelämän tavoitteiden yhteen sovittaminen.

Strategiaa toimeenpannaan seuraavin keinoin; yleiskaavan pohjalta neljän suuralueen/ kahden vyöhykkeen muodostaminen projekteiksi, alkaen Pohjois-Sipoosta, varautuminen 600 miljoonan euron investointeihin sisältäen väestön 6,6 % vuosittaisen kasvun sekä rahoitus verovaroin ja yksityisesti.

Kunnan uusiksi osaamisvaatimuksiksi on strategiaan kirjattu; maanhankintapolitiikka, omistajapolitiikka, palvelujen alihankintapolitiikka, sopimusten teon hallinta, tilaaja-osaaminen, sijoitustoiminta ja projektien johtaminen.

Strategiaa on tarkoitus seurata, arvioida ja päivittää seuraavin keinoin; toteutumista raportoidaan kunnanvaltuustolle kaksi kertaa vuodessa, kunnanhallitus arvioi strategiaa ja sen toimeenpanon vaikuttavuutta keväällä ja syksyllä sekä strategiaa ja toimenpiteiden priorisointia päivitetään vuosittain. (Sipoon kunta, Strategia 2025.)

Strategiaa on päivitetty 8.7.2010 siten, että väestönkasvu on vain 35 000 asukasta vuoteen 2025 mennessä. Yleiskaavan 2025 mukaan uudet asukkaat sijoittuisivat seuraaviin taajamiin; Talma, Nikkilä, Söderkulla ja muu Sipoo, lisäys olisi tällöin yhteensä 35 000 asukasta. Päivitetyn kasvustrategian mukaan Sipoossa asuu vuonna 2025 noin 53 000 henkilöä. (Sipoon kunta, Talousarvio, 1.)

Nuorisovaltuustoa tai muitakaan nuoria ei erikseen kuultu strategiaa tehtäessä, sitä on heille avattu ainoastaan kerran ja tällöinkin ainoastaan opinnäytetyöni takia, kun kehitysjohdaja Mikko Aho kertoi siitä elokuussa 2010.

3 NUORET AKTIIVISINA TOIMIJOINA

Opinnäytetyöni tietoperusta rakentuu osallisuudesta, nuorten vaikutusmahdollisuuksista, nuorten kuulemisesta sekä osallistumisesta ja aktiivisesta kansalaisuudesta. Tutkimukseni tarkoituksena oli näin ollen tarkastella nuorisovaltuuston näkökulmasta sitä, miten kunnan palveluja tulisi kehittää.

3.1 Osallisuus

Näen osallisuuden sellaisena, että ihminen kokee olevansa osa jotakin suurempaa kokonaisuutta, jossa hänen mielipiteitään arvostetaan ja häntä kuunnellaan. Osallisuus on oikeutta omaan identiteettiin ja arvokkuuteen osana perhettä (tai sitä muistuttavaa yksikköä), ryhmää, yhteisöä, yhteiskuntaa tai ekosysteemiä (Gretschel, 2008,13). Nuori voi kokea olevansa osallinen joissakin yhteisöissä ja toisissa taas ei, esim. kotona hän voi kokea olevansa osallinen, koulussa taas ei. Osallisuus on todellisen vastuun saamista ja kantamista, oman, toisten ja koko yhteisön toimintakyvystä. Se on sitoutumista toimintaan yhteisten asioiden parantamiseksi (Gretschel, 2008, 13). Osallisuuteen sisältyy siis sekä oikeuksia että vastuuta. Samalla kuin nuorten mielipiteitä arvostaan ja heitä kuullaan, on nuorten muistettava kantaa vastuu muista. Haluan vielä painottaa, että osallisuus on näkemykseni mukaan osallistumista laajempi käsite. Nuori voi osallistua johonkin, olematta silti osallinen, esim. siihen yhteisöön, jossa osallistuminen tapahtuu.

3.2 Nuorten vaikutusmahdollisuudet ja nuorten kuuleminen

Nuorten vaikuttamismahdollisuuksilla tarkoitetaan sitä, että nuoria kuunnellaan, kuullaan sekä sitä, että heidän mielipiteitä asioihin otetaan huomioon. Lapsia ja nuoria on kuultava heitä koskevissa asioissa (Nuorisolaki 2006 / 72 § 8, Aaltonen, 2009, 198). Missä määrin nuoret uskaltavat tuoda mielipiteitään julki, juontaa mielestäni juurensa ihan lapsuudesta asti. Jos lapsi pienenä aistii, että hänen mielipiteillään ei ole väliä ja, että häntä ei kuunnella, voi tämä vaikuttaa nuoren halukkuuteen vaikuttaa, ihan aikuisuuteen asti tai läpi koko elämän. Nuorten kasvattaminen yhteiskunnalliseen vastuuseen, on aluksi eniten oman tahdon kasvattamista. Sitä on pystyttävä harjoitteluun turvallisissa olosuhteissa. Tärkein kasvattaja on varmasti nuoren oma perhe, jossa voi turvallisesti harjoitella oppositiossa olemista, oman mielipiteen sanomista ja kompromissien tekemistä. Myöhemmin mukaan tulevat päiväkodin, koulun ja nuorisotyön kasvatukselliset vaikutukset ja erityisesti ryhmässä toimiminen. (Paakkunainen 2004, 116.)

Nuorten vaikuttamismahdollisuuksiin kiinnitetään nykyään mielestäni paljon huomiota. Jotta kuitenkin kaikilla nuorilla olisi yhtäläiset mahdollisuudet vaikuttaa, on tehtävä paljon työtä. Lainsäädäntö, joka tukee lasten vaikuttamismahdollisuuksien kasvattamista, ovat nuorisolaki, kuntalaki ja koulutusta koskevat lait. (Opetusministeriö 2007, 35).

Nuorten kuulemisen avainasemassa on mielestäni aikuisten kuuntelemisen aitous. On huolehdittava, että kaikissa kunnissa on nuorten kuulemista ja vaikuttamismahdollisuuksia tukevia järjestelmiä (mt., 36). Nuorille tulee järjestää mahdollisuus osallistua paikallista ja alueellista nuorisotyötä ja -politiikkaa koskevien asioiden käsitteelyyn (Nuorisolaki 2006, § 8). Suomi on myös sitoutunut YK:n lapsien oikeuksien yleissopimuksessa alle 18-vuotiaiden oikeuteen tulla kuulluksi. Sopimusvaltiot takaaavat lapselle, joka kykenee muodostamaan omat näkemyksensä, oikeuden vapaasti ilmaista näkemyksensä kaikissa lasta koskevissa asioissa. Lapsen näkemykset on otettava huomioon lapsen iän ja kehitystason mukaisesti. (YK:n lasten oikeuksien yleissopimus 1991, artikla 12).

Opetusministeriön kyselyn mukaan vain 43,2 % kaikista Suomen oppilaitoksista, toimii oppilaista koostuva oppilaskunta (Opetusministeriö 2007, 37). Olen yllättynyt näin pienestä prosenttiluvusta. Oppilaskunnan toiminta edesauttaa nuorten vaikuttamismahdollisuuksien kasvua ja mielestäni niitä tulisi olla jokaisessa koulussa. Kouluympäristöä ja koulukulttuuria olisi pidettävä pienoisyhteiskuntana ja – ympäristönä, jossa oppilaat saavat kokemuksia ja kohtaavat tilanteita, jotka ovat vastaavia kuin aikuiselämässä ja ympäröivässä yhteiskunnassa (Ahokas, 2010,12).

Nuorten osallistumismahdollisuuksien parantaminen on myös havaittu parhaaksi ennaltaehkäisyksi nuorten syrjäytymiselle (Aapola, 2005, 12). Nuorisotaloilla ja -tiloilla tulisi olla ns. talotoimikuntatoimintaa. Nuorisotilat ovat nuorten omia vapaa-ajanviettopaikkoja ja tästä syystä nuorilla tulee olla hyvät vaikuttamismahdollisuudet nuorisotilan toimintaan liittyvissä asioissa.

3.3 Osallistuminen ja aktiivinen kansalaisuus

Valtio, kunnat ja yksittäiset poliitikot ovat aika ajoin hyvin huolissaan kansalaisten ja erityisesti nuorten vähäisestä kiinnostuksesta äänestämiseen ja vaikuttamiseen ylipäätään. Muun muassa tämä oli syynä siihen, miksi Sipoon nuorisovaltuusto ylipäättänsä aikanaan perustettiin. Osallistua voi monella tavalla. Voi osallistua johonkin harrastustoimintaan, jossa ei välttämättä pyritä edistämään kenenkään toisen hyvinvointia. Osallistumista nuorisovaltuuston toimintaan voidaan kutsua vaikuttavaksi osallistumiseksi. Tämän tyyppisessä toiminnassa on mielestäni pyrkimyksenä edistää esim. juuri nuorten asemaa yhteisössä. Osallistuminen on väljästi sanottuna sosiaalista toimintaa, jossa ollaan mukana muiden toimijoiden kanssa (Horelli, Haikkola, Sotkasiira 2008, 218).

Lasten ja nuorten kohdalla aktiivinen kansalaisuus voi tarkoittaa erilaista harrastamista, leikkiä ja mielekästä toimintaa yhdessä muiden kanssa. Aktiivisella kansalaisuudella tarkoitetaan nuorten tavoitteellista toimintaa kansalaisyhteiskunnassa (Nuorisolaki 2006, § 2). Aktiivinen kansalaisuus on näkemykseni mukaan paljon enemmän kuin äänestämistä vaaleissa. Aktiivinen kansalainen haluaa osallistua yhteisön kehittämiseen, tehdä yhteisöistä ja ihmisten elämästä parempia. Aktiivisen kansalaisuuden keskeisenä tavoitteena on vahvistaa nuorten itsetuntoa ja kykyä ilmaista itseään ja mielipiteitään. Näin nuorten osallisuuden tunne ja vastuullisuus lisääntyvät (Cantell 2005, 48). Nuorten itsetuntoa ja kykyä ilmaista itseään tulee vahvistaa lapsesta saakka. Sitä tulee voida harjoitella kotona, päiväkodeissa ja kouluissa. Siihen tulee myös kannustaa. Osallistuminen on sekä demokratian perustekijä, että avain aktiiviseen kansalaisuuteen (Ahokas, 2010, 9).

4 OPINNÄYTETYÖN TOTEUTUS

Opinnäytetyöni tutkimuskysymykset olivat seuraavat;

- miten nuorisovaltuuston mielestä tulisi kehittää kunnan palveluja tulevaisuudessa, jotta nuorten asema Sipoossa paranisi ja vahvistuisi?
- millaisena nuorisovaltuusto näkee nuorten osallisuuden Sipoossa vuonna 2025?

- miten nuorisovaltuusto voi omasta mielestään toiminnallaan edistää nuorten elinoloja?
- miten nuorisovaltuusto suhtautuu Sipoon kaavailtuun kasvustrategiaan?

Ryhdyin hakemaan nuorisovaltuutetuilta vastauksia kysymyksiini Robert Jungkin kehittämän tulevaisuusverstaan ja teemahaastattelujen avulla.

4.1 Aineiston keruu ja analysointi

Tutkimukseni on laadullinen eli kvalitatiivinen toimintatutkimus, osaltaan myös osallistava ja kommunikatiivinen toimintatutkimus. Kvalitatiivisen tutkimusmenetelmän avulla kartoitetaan yhteiskunnallisia ilmiöitä ymmärtävästi, tutkittavien ihmisten omaa tulkintaa hyödyntäen (Jurvanen, 2010).

Osallistava toimintatutkimus korostaa tutkimuskohteena olevan yhteisön jäsenten osallistumista tutkimukseen. Tutkimukseni on osallistava, koska nuorisovaltuutetut konkreettisesti osallistuivat sen tekoon. En pelkästään haastatellut heitä, vaan tulevaisuusverstasyöskentelyssä he mitä suurimassa määrin osallistuivat olemalla vuorovaikutuksessa toistensa kanssa.

Kommunikatiivisessa toimintatutkimuksessa korostetaan vuorovaikutusta ja tasavertaista keskustelua, muutoksen aikaansaamiseksi. Kommunikatiivisessa toimintatutkimuksessa tutkimuksen kohde, minun opinnäytetyössäni nuorisovaltuutettu, nähdään oman elämänsä asiantuntijana, ei kehittämisen kohteena vaan aktiivisena muutoksen liikkeellepanijana (Heikkinen, 2008, 50 – 58). Tutkimukseni on kommunikatiivinen, koska tulevaisuusverstaan aikana ja erityisesti sen lopussa, keskusteleminen oli väline, jolla nuorisovaltuutetut pääsivät yhteisymmärrykseen. Keskustelemalla nuorisovaltuusto pystyi valitsemaan ne keinot, joilla eri asioita voisi kehittää.

Pohdin pitkään, mikä olisi paras tapa selvittää nuorisovaltuuston näkemyksiä strategiasta ja nuorten asemasta tulevaisuuden Sipoossa. Päädyin tulevaisuusverstasmenetelmään ja teemahaastatteluihin.

Analysoin haastatteluaineistoani luokittelemalla haastateltavieni käsityksiä, mielipiteitä ja toivomuksia. Kävin aineistoni eri kohdat läpi ja luokittelin ne esiintyneiden aiheiden mukaan. Sen jälkeen tarkistin, kuinka moni oli samaa mieltä jostakin asiasta ja kuinka moni eri mieltä.

4.2 Tulevaisuusverstas

Saksalainen Robert Jungk järjesti 1950-luvun loppupuolella ns. tulevaisuusverstaita, Wienissä, jotta ”ruohonjuuritason” kansalaisillakin olisi mahdollisuus vaikuttaa yhteiskunnan erilaisiin asioihin ja rakentavasti kritisoida vallitsevia olosuhteita. (Jungk 1989,5.) Jungkin mukaan (1989, 54) tulevaisuusverstas pitää sisällään 6 vaihetta; valmisteluvaihe, ongelmavaihe, mielikuvitusvaihe, todellistamisvaihe ja jälkitoimenpiteet.

”Mikä tulevaisuusverstas on ja mihin se pyrkii? Käytännön elämässä evätään täysivaltaisilta kansalaisilta suora vaikutusvalta. Meidän elämästämme, työstämme, ympäristöstämme ja tulevaisuudestamme päättävät ja sen suunnittelevat poliitikot, teollisuuden edustajat ja asiantuntijat. Jotta tämä suunta voitaisiin kääntää ja jotta voitaisiin osoittaa, että toisinkin voidaan toimia, ovat Robert Jungk ja hänen työtoverinsa noin viidentoista vuodenajan kehittäneet tulevaisuusverstaita” (Jungk 1989, 58.)

Kaikki nuorisovaltuutetut eivät ole yllämainitussa mielessä täysivaltaisia. Kaikki nuorisovaltuutetut eivät ole täysi-ikäisiä, eivätkä saa äänestää vaaleissa, mutta teksti on kuitenkin mielestäni osuva. Monesti aikuiset eivät ymmärrä, että nuorilla voisi olla paljon annettavaa esim. kunnalliseen päätöksentekoon.

Valmisteluvaiheessa varataan tarpeeksi iso ja miellyttävä tila, isoja papereita ja erivärisiä tusseja verstastyöskentelyä varten. Jungkin verstaista piti myös tiedottaa julkisesti, koska hänen verstaasiinsa sai osallistua aiheesta kiinnostuneet (Jungk, 1989, 56). Minun tulevaisuusverstaaseeni ryhmä oli jo valmiiksi olemassa, joten osallistujien saamiseksi, julkisesti tiedottaminen ei ollut tarpeen. Ryhmän sopiva koko on 15 - 25 henkilöä. Vain tämän kokoisessa ryhmässä yksittäisten henkilöiden on mahdollista ilmaista itseään avoimesti ja hahmotella sanottavansa (mt., 56). Nuorisovaltuuston koko on siis juuri sopiva tällaiseen työskentelyyn. On tärkeää, että aivan alkuhetkistä

alkaen verstaassa viriää rentouttava ilmapiiri. Tätä edistää esimerkiksi se, että huone sisustetaan yhdessä, paperiarkit ripustetaan seinille, pöydät ja tuolit sijoitetaan puolipympyrään. huolehditaan virvokkeista jne. Johdatuksessa on hyvä kertoa mitä tulevaisuusverstaassa työskentely on.

Ongelmavaiheessa alkaa varsinainen verstastyöskentely.

”Kaikki mahdolliset arvostelmat ja hurjimmatkin vastaväitteet vallitsevia oloja kohtaan on tuotava esiin ja kirjattava. Osallistujat saavat vihdoinkin purkaa ahdistuksensa, oikeutetut huolensa ja suuttumuksensa – samalla kun he myös kohtaavat muiden epäilyksen. Näin luodaan kriittinen näkökulma kokonaistilanteeseen” (Jungk 1989, 65.)

Mielikuvitusvaiheessa on tarkoitus saada esiin osallistujien uinuvat toivomukset.

Tässä vaiheessa ei ole tarkoitus välittää laeista tai määräyksistä. Ongelmavaiheessa esiin tulleet ongelmat käännetään seinäpapereille myönteisiksi ja niihin lisätään ratkaisuehdotuksia, ilman mielikuvituksen rajoituksia.

Todellistamisvaiheessa on valittava mielikuvitusvaiheessa esiin tulleet toteuttamiskelpoiset ideat. Todellistamisvaihe on ratkaisuehdotusten kriittinen jälkipuinti, toteutumismahdollisuuksien arviointia ja toimintahankkeen tai tempauksen etenemisen suunnittelua (mt.,55).

Valitsin tulevaisuusverstaan yhdeksi menetelmäksi, koska se vaikutti menetelmältä, jolla voisin saada parhaiten esiin nuorisovaltuutettujen näkemyksiä kunnan kasvustrategiasta. Tulevaisuusverstastyöskentely on Jungkin mukaan (1989,5) nimenomaan tarkoitettu sitä varten, että tavalliset kansalaiset saisivat mahdollisuuden osallistua ja kritisoida yhteiskunnassa tehtäviä päätöksiä. Siitähän on minunkin tutkimuksessani kyse, nuorisovaltuutetut saavat mahdollisuuden kertoa mielipiteensä kaavailtuun kasvuun ja sen mukana tuomiin erilaisiin haasteisiin. Tulevaisuusverstas on menetelmänä keskusteluun kannustava. Nuorisovaltuutetuilla oli myös työskentelyn aikana mahdollisuus kysyä tarkennusta asioihin, joita he eivät olleet vielä ymmärtäneet.

Nuorisovaltuusto valittiin helmikuussa 2010 ja olemme aina heidän toimintakautensa alussa pitäneet ”ryhmäytysviikonlopun”. Ajattelin, että tulevaisuusverstastyöskentely voisi tapahtua tällöin. Kysyin heidän mielipidettään asiasta, ja se sopi heille hyvin. Lähdimme joukolla seurakunnan omistamaan leirikeskus Nilsakseen kauniina elokuisena perjantai-iltana ja palasimme sieltä vasta seuraavana sunnuntaina.

Minun toteuttamassani tulevaisuusverstaassa, tarkoituksena oli selvittää nuorten (nuorisovaltuuston) näkemyksiä siitä, mitä vaikutuksia Sipoon strategialla 2025 voi olla kunnan eri palveluihin ja miten palveluja ja nuorten asemaa tulee kehittää Sipossa, vuoteen 2025 mennessä.

Vt. kunnanjohtaja, kehitysjohtaja Mikko Aho kävi nuorisovaltuuston kokouksessa 9.8.2010 kertomassa Sipoon strategia 2025 pääkohdista. Kokouksessa, jossa kehitysjohtaja kertoi strategiasta, oli paikalla vain seitsemän nuorisovaltuutettua, joten ennen tulevaisuusverstaan alkua, kävimme strategian pääkohdat vielä kertaalleen läpi.

Tulevaisuusverstaas-menettelyn avulla nuoret saivat yhdessä hahmottaa nykyhetken ongelmista käsin, mitä mahdollisuuksia heillä on toteuttaa toivomiaan tulevaisuuden visioita. Tulevaisuuden tutkimuksessa pyritään tapahtumien ennakkoinnin lisäksi tutkimuskohteen (laajasti käsittäen koko yhteiskunnan) vaihtoehtoisten kehittymismahdollisuuksien ja tavoiteltavien kehityssuuntien selvittämiseen (Jungk, 1989,1).

4.3 Teemahaastattelut

Laadullisella tutkimusmenetelmällä toteutetussa tutkimuksessa tutkimusaineistoa voi kerätä monella tavalla. Kaikki ihmisen tuottama materiaali kertoo jotakin niistä kokemuksista, joita ihmiset eläessään ovat käyneet läpi. Usein tutkimusaineistoksi valitaan ihmisten kokemukset puheen muodossa, jolloin tutkimusaineistoa kerätään haastatteluina. Laadullisen tutkimusmenetelmän tutkimushaastattelumuotoja ovat lomakehaastattelu, teemahaastattelu ja avoin haastattelu (Vilkka, 2005, 100 – 101). Minä valitsin teemahaastattelun, koska uskoin sen antavan minulle enemmän ja syvällisempää tietoa nuorten ajatuksista ja täten saisin sisällöltään laajemman tutki-

musaineiston. Laadullisen tutkimusmenetelmän ja sen aineiston keräämisen tavoite on siis aineiston sisällöllinen laajuus, eikä aineiston suuri määrä (mt., 2005, 109). Jos olisin valinnut lomakehaastattelun, uskon että olisin saanut pinnallisempaa tietoa. Kokemuksesta tiedän, että suurin osa nuorista on aika laiskoja täyttämään lomakkeita. Avoin haastattelu, jota Vilkan (2005,104) mukaan ei rakenneta kysymysten tai teemojen ympärille, ei sopinut minun ajatukseeni. Halusin tietää haastattelujen avulla nimenomaan tiettyjä asioita. Avoimessa haastattelussa tutkimusongelman aihepiiristä keskustellaan haastateltavan kanssa useita kertoja ja haastateltava voi puhua haastattelukertojen aikana aiheesta vapaasti, haluamastaan näkökulmista (mt., 2005, 104).

Seuraavalla viikolla, tulevaisuusverstaan jälkeen, sovin nuorisovaltuutettujen kanssa yksilöhaastattelujen ajankohdat. Niiden avulla yritin selvittää, miten nuorisovaltuusto voi toiminnallaan edistää nuorten asemaa tulevaisuuden Sipoossa.

Haastatteluja varten tein valmiin haastattelukysymyspohjan, jota noudatin kaikkien kanssa (liite 1). Yksilöhaastattelut keskittyivät suurimmaksi osaksi siihen, miten kunnan eri palveluja tulisi nuorisovaltuutettujen mielestä kehittää, Sipoon kasvustrategian huomioiden. Esitin yhteensä viisi kysymystä. Pyrin siihen, että haastattelut eivät kestäisi tuntia kauempaa. Joidenkin kohdalla tuntui, että tunti ei riitä, kun taas osan kanssa 40 minuuttia oli riittävä aika.

Nauhoitin haastattelut ja sen jälkeen litteroin ne. Haastattelin yhteensä 15 nuorisovaltuutettua. Nauhoitukset sujuivat, yhtä lukuun ottamatta, hyvin. Yhden haastateltavan kanssa kävi niin, että muistitila tallentimessa oli täyttynyt suurin piirtein haastattelun puolivälissä. Hänen kanssaan teimme niin, että kirjasin lopuksi pääkohdat paperille, jonka hän sitten hyväksyi.

4.4 Eettisyys ja luotettavuus

Ennen yksilöhaastatteluja kerroin nuorisovaltuutetuille, että haastatteluun osallistuminen on täysin vapaaehtoista, eli kenenkään ei ole pakko tulla haastateltavaksi.

Kaikki kuitenkin suostuivat haastatteluun, vaikkakin yksi haastattelu jäi tekemättä, koska emme löytäneet yhteistä aikaa haastattelun toteutukseen. Pyysin alaikäisten nuorisovaltuutettujen huoltajilta kirjallisesti luvan tehdä yksilöhaastattelut. Kerroin heille, että aion heti opinnäytetyöni valmistuttua tuhota haastattelumateriaalin, jonka olen litteroinut. Lisäksi kerroin heille, että kenenkään yksittäisen nuorisovaltuutetun nimi ei tule esiintymään lopullisessa opinnäytetyössäni.

5 TULOKSET JA NIIDEN ANALYSOINTI

Ensimmäisessä kappaleessa kerron tulevaisuusverstaan eri vaiheista hyvin yksityiskohtaisesti. Varsinaisen tuloksen tulevaisuusverstaasta voi tutkiskella taulukon avulla. Toisessa kappaleessa kerron yksilöhaastattelun tuloksista. Lopussa käyn ne palvelut läpi, joihin nuorisovaltuustolla oli jokin mielipide.

5.1 Tulevaisuusverstaan vaiheet ja tulos

Tulevaisuusverstastyöskentelyyn osallistui 11 nuorisovaltuutettua. Valitettavasti viidellä valtuutetulla oli muita suunnitelmia juuri sille viikonlopulle. Aloitimme työskentelyn muutamalla leikillä, koska viikonloppuseminaarin tarkoitus oli myös saada nuorisovaltuutetut tutustumaan toisiinsa paremmin. Olen huomannut, että leikki yleensä luo parempaa ryhmähenkeä ja rennompaa oloa.

Ongelmavaihe

Ongelmavaiheen ensimmäinen kysymys: Mihin olette tyytymättömiä ja mitä haluatte arvostella?

Nuorisovaltuuston jäsenet esittivät Sipoon strategiaa kohtaan kokemansa epätoivon, kritiikin ja kielteiset näkökohdat. Nuoret kirjasivat Post-it lapuille omat kielteiset näkemyksensä. Näkökohtia sai olla lukematon määrä, jokaisen piti kuitenkin esittää vähintään viisi näkökohtaa. Post-it laput liimattiin suuremmalle paperiarkille. Ongelmavaiheessa ei esitetty minkäänlaisia ratkaisuja eri ongelmakohtiin. Ongelmavaiheessa ei myöskään ollut tarkoitus keskustella asioista. Epäkohdat kirjattiin muutamilla

avainsanoilla ja jos joku osallistujista välttämättä halusi puhua, sai hän esittää asian-
sa hyvin lyhyesti. Avainsanojen selittämiseen ja avaamiseen oli myöhemmin tilai-
suus.

Ongelmavaiheen lopussa epäkohdat luettiin ääneen ja järjestettiin aihepiireittäin.
Epäkohdat, jotka oli kirjoitettu hyvin lyhyesti, avattiin, jotta kaikki osallistujat varmasti
ymmärsivät asiat samalla tavalla. Tässä vaiheessa sai vielä lisätä ”ongelmia”, kun
niitä tuli mieleen.

Ongelmavaiheen toinen kysymys: Mitkä esitetyistä kritiikeistä tai epäkohdista ovat
mielestänne tärkeitä jatkotyöskentelyn kannalta?

Tämän jälkeen seurasi äänestys. Jokaisella oli viisi ääntä. Äännet sai jakaa haluamal-
laan tavalla, esim. yksi ääni viidelle eri epäkohdalle tai viisi ääntä yhdelle epäkohdal-
le. Enemmistön mielipiteet saatiin selville äänestämällä. Lopuksi kirjattiin isoille pape-
riarkille viisi eniten ääntä saanutta epäkohtaa.

Mielikuvitusvaihe

Mielikuvitusvaiheessa nuorisovaltuuston jäsenet vastasivat ongelmavaiheen viiteen
äänestyksen ”voittaneisiin” epäkohtiin tai näkökulmiin.

Mielikuvitusvaiheen alussa ongelmavaiheessa esiin tulleet kielteiset aiheet käännet-
tiin myönteisiksi ja ne kirjattiin isoilla kirjaimilla seinälle kaikkien nähtäväksi.

Mielikuvitusvaiheen ensimmäinen kysymys: Minkälaisista ratkaisuista tai muutoksista
uneksitte tai mitä toivotte ja miltä ihannemaailmanne näyttää?

Mielikuvitusvaiheessa jokaisen oli annettava tilaa mielikuvitukselle, unohdettava to-
dellisuus ja ajateltava, että mikä vain on mahdollista. Mielikuvitusvaiheessa, minä
ohjaajana muistutin kaikkia siitä, että he eivät saa arvostella toisten esittämiä ideoita,
koska jokaisella tuli olla rohkeutta esittää omia visioitaan pelkäämättä, että joku kriti-
soi häntä.

Mielikuvitusvaihe oli villiä ideointia. Jokainen kirjoitti niin monta ratkaisua epäkohtiin,
kuin mieleen tuli. Kaikki ideat olivat hyväksytyjä. Ideat kirjattiin jälleen Post-it lapuille

avainsanoina ja ne liimattiin sen ongelmakohdan alle, johon ne kuuluivat. Ohjaajana kirjasin ja luin ääneen kaikki esitetyt ideat. Ideoiden avaaminen ja täydentäminen oli erityisen tärkeätä, jotta kaikki osallistujat ymmärtäisivät asiat samalla tavalla.

Mielikuvitusvaiheen toinen kysymys: Mitä ideoita pidätte tärkeimpinä ja mitä niistä haluatte tarkastella lähemmin?

Tässä kohdassa jokaisella oli jälleen viisi ääntä. Äänet sai antaa yhdelle idealle tai jakaa äänet useamman idean kesken. Tämän vaiheen jälkeen pidimme useamman tunnin tauon.

Todellistamisvaihe

Kirjasin etukäteen isoille papereille ne visiot ja ratkaisuideat, jotka ongelmavaiheessa ja mielikuvitusvaiheessa voittivat äänestykset.

Tässä vaiheessa nuorisovaltuutetut saivat valita jatkavatko he kaikki yhtenä ryhmänä työstimään kaikkia viittä epäkohtaa vai haluavatko he jakaantua kahteen eri ryhmään. He valitsivat vaihtoehdon, jossa he työstivät asiaa eteenpäin kahdessa ryhmässä. Jokainen valitsi ryhmänsä kiinnostuksensa mukaan.

Todellistamisvaiheessa oli tarkoitus yhdistää toiveet ja todelliset edellytykset. Muistutin osallistujia siitä, että todellistamisvaihe on todellisuutta ja tässä vaiheessa heidän tulee oikeasti miettiä, miten valitut asiat voisi todellisuudessa toteuttaa. Todellistamisvaiheessa pyysin nuorisovaltuutettuja keskustelemaan kriittisesti ja ”älyllistää” ongelmat. Ongelmat, ratkaisuideat ja toiveet oli tarkoitus peilata todellisuuden kanssa ja kehittää lähtökohtia niiden toteuttamiselle. Ryhmät kirjasivat ratkaisuideat isoille papereille.

Lopuksi kaikki kokoontuivat taas yhdeksi ryhmäksi. Ryhmissä esiin tulleet asiat käytiin kaikkien kanssa vielä kertaalleen läpi.

Todellistamisvaiheessa esitin seuraavat kysymykset; Mitä koko ryhmä sanoo tuloksesta ja mitä huomioita tai lisäyksiä tulee mieleen, sekä mitä pitää tehdä matkan varrella, jotta päästään haluttuun tulokseen?

Seuraavassa taulukossa näkyy tulevaisuusverstaan tulos. Taulukko on jaettu niin, että jokaisessa lokerossa näkyy nuorisovaltuutettujen valitsevat ongelmat ja tulevaisuusverstaan eri vaiheissa äänestyksen ”voittaneet” asiat.

Ongelmavaihe	STRATEGIA
Toivottu tulos	Toteuttamiskelpoinen strategia.
Mielikuvitusvaihe	Strategia uusiksi. Uuden strategian tekemisessä otetaan huomioon muidenkin kuin virkamiesten suunnitelmat.
Todellistamisvaihe	Eri tahojen kehitysideat ja suunnitelmat otetaan huomioon strategian päivityksissä. Strategia realisoidaan ja sidotaan konkreettisiin asioihin, aina kun se on mahdollista.

Ongelmavaihe	LIIKENNEYHTEYDET
Toivottu tulos	Hyvät ja toimivat liikenneyhteydet.
Mielikuvitusvaihe	Liitytään HSL:ään.
Todellistamisvaihe	Ryhmä ei lähtenyt miettimään, miten kunta voisi liittyä HSL:ään, koska siitä on jo tehty päätös vuonna 2012. Eri kylien välille ns. kutsuntalinja. HSL:n bussiliikenne koulukuljetuksiin. Liityntäkuljetukset välillä Nikkilä-Korso-Kerava ja Söderkulla - Majvik. Korsosta ja Keravalta voi jatkaa junalla, Majviikista metrolla, Helsinkiin päin (mahdollisesti tulevaisuudessa).

Ongelmavaihe	KALLIIT ASUNNOT
Toivottu tulos	Edulliset ja hyvät asunnot.
Mielikuvitusvaihe	HOAS-tyyppisiä asuntoja (SOAS).
Todellistamisvaihe	Halpoja vuokra-asuntoja, jotka on tarkoitettu ensisijaisesti opiskelijoille. Asunnot rakennetaan lähelle palveluja. Kunnan tulisi rahoittaa rakennuttaminen, koska silloin kunta saisi myös tuotot.

Ongelmavaihe	KUNTALAISTEN PERUSPALVELUT
Toivottu tulos	Monipuoliset palvelut kaikille niitä tarvitseville.
Mielikuvitusvaihe	Lukioon, ammattikouluun ja yläkouluihin enemmän kursseja ja aineita.
Todellistamisvaihe	Yksityinen terveydenhuolto ja ostopalvelut. Tulisi järjestää mielenosoituksia ja kerätä adresseja erilaisten palvelujen järjestämisen eteen. Henkilökohtainen opinto-ohjaus, joka voisi olla käytännönläheisempää, sisältäen enemmän tietoa käytännön asioista esim. ansioluettelon tekoon ja työelämään.

Ongelmavaihe	NUORTEN TYÖTTÖMYYS
Toivottu tulos	Kaikille on työtä.
Mielikuvitusvaihe	Yritykset saavat enemmän rahaa, jos he palkkaavat nuoria töihin.

Todellistamisvaihe	<p>Aloite ministeri Kiviniemelle siitä, että yritykset saisivat verovähennyksiä, esim. jos yrityksen palkkalistoilla on nuoria työntekijöitä yli 5 %.</p> <p>Vapaiden työpaikkojen parempi näkyvyys ja mainostamisen parantaminen.</p> <p>Nuorille enemmän itseluottamusta ja rohkeutta, sitä tulisi voida harjoitella ja treenata kouluissa.</p>
---------------------------	---

5.2 Teemahaastattelujen tulokset

Nuorisovaltuutettujen haastattelut olivat oikein mielenkiintoisia. Opin kaikista valtuuteista myös jotain henkilökohtaista, vaikka haastattelukysymykset eivät missään nimessä käsitelleet heitä persoonina. Joidenkin kohdalla huomasin ajattelevani, että tämä nuori todella nauttii siitä, että häntä kuunnellaan ja että hänen mielipiteellään on väliä. Minulle heräsi ajatus siitä, että voisin myös haastatella heitä nuorisovaltuustokauden lopussa, saadakseni tietää miltä nuorisovaltuuston kausi heidän mielestään on tuntunut. Siitä voisin saada arvokasta tietoa tulevien nuorisovaltuustojen toiminnan kehittämiseen. Tutkimuksen tekeminen on eettinen teko ja tasa-arvoinen kohtaaminen nuoren kanssa (Lagström & Pösö, Rutanen, Vehkalahti, 2010, 21).

Haastattelut sujuivat hyvin, vaikka välillä tuntui puuduttavalta kysyä samoja asioita yhä uudelleen. Haastattelujen läpi vieminen kesti yhteensä noin 15 tuntia ja litterointi vähintään 25 tuntia. Haastattelumateriaalin analysointi oli yllättävän vaikeaa, luokittelusta huolimatta, koska vastaukset ja nuorten mielipiteet poikkesivat paljon toisistaan.

Haastateltavieni mielestä Sipoon kunta huomioi nuorten mielipiteitä tulevaisuudessa aika lailla samalla tavalla, kuin tälläkin hetkellä. Tämän päivän nuorilla on mahdollisuus ilmaista mielipiteensä mm. nuorisovaltuuston, oppilaskuntien ja Aloitekanavan avulla. He arvioivat, että nuorisovaltuuston vaikutusvalta kasvaa, paranee ja tulee yhä kiinteämmäksi osaksi kunnallista päätöksentekoa. Nuoria kuullaan ja kuunnellaan.

laan entistä enemmän. Nuorisovaltuuston mielipidettä kysytään, ennen kuin asia on edennyt eri valiokuntien tai jaostojen esityslistoille. Yksi haastateltava kuitenkin uskoi, että tulevaisuudessa poliitikoilla ei ole enää aikaa ottaa huomioon nuorten mielipiteitä.

Yksi haastateltava toivoi, että nuorisovaltuustolla olisi tulevaisuudessa edustaja, kunnanvaltuuston, eri valiokuntien ja jaostojen lisäksi myös kunnanhallituksessa. Kunta voisi myös kahden haastateltavan mielestä palkata henkilön, jonka tehtävänä olisi verkon kautta vastata kuntalaisten erilaisiin kysymyksiin. Kyseinen henkilö myös veisi esim. Aloitekanavaan kirjattuja aloitteita eteenpäin. Toisen mielestä myös nuorisovaltuusto tulisi olla enemmän esillä, erityisesti internetissä. Tällöin nuorten olisi ehkä helpompi ottaa heihin yhteyttä. Haastateltavani uskoivat, että tulevaisuudessa nuoret ottavat herkemmin yhteyttä nuorisovaltuutettuihin, erilaisten ideoiden eteenpäin viemisessä.

Kolmen haastateltavan mielestä nuorisovaltuuston ja oppilaskuntien tulisi tulevaisuudessa tehdä enemmän yhteistyötä.

”Nuorisovaltuuston edustajat ja oppilaskuntien edustajat vois niinku omasta koulustaan kerätä ideoita ja ajatuksia nuorista ja sitten yhdessä niitä mietittäs ja kehitettäs ja sitten ne vietäs eteenpäin”.

Haastateltavieni mielestä nuorisovaltuuston tulee tulevaisuudessa olla enemmän esillä, jotta jokainen nuori tietäisi, mikä nuorisovaltuuston tarkoitus on. Nuorisovaltuuston tulisi kuunnella ja kuulla kunnassa asuvia nuoria enemmän. Kaksi haastateltavaa esitti, että nuorille tulisi tehdä kyselyjä erilaisista asioista, selvittääkseen nuorten mielipiteitä. Yhden mielestä olisi hyvä järjestää yhteinen kyselytilaisuus nuorille ja poliitikoille.

”Ois ehkä hyvä järjestää joku semmonen kyselytilaisuus mihin sitten otetaan kaikki nuoret mukaan ja sit niitä poliitikkoja jossa sitten vois kysellä kaikkea mitä tulee mieleen”.

Yhden haastateltavan mielestä nuorisovaltuuston tehtävä on myös edistää nuorten demokratiakasvatusta ja tietoisuutta päätöksenteosta. Hänen mielestään nuorisoval-

tuuston tulisi myös opettaa nuoria siihen, että nuorten mielipiteitä tulee kuulla heitä koskeissa asioissa ja että nuorilla on oikeus tehdä aloitteita.

Haastateltavistani 11 uskoi, että vuonna 2025 Sipoo on mukava, hyvä, viihtyisä ja luonnonläheinen, mutta isompi kunta. Nuoret viihtyvät ja heillä on paljon harrastus- ja vapaa-ajanviettomahdollisuuksia sekä nuorten suosimia ravintoloita.

”Mä uskon et sit sipoolaiset oikeesti tykkää olla Sipoossa ja et ehkä sit vois sanoa ulkopaikkakuntalaisille kavereille et tulkaa tänne. Nytte ainaki ku mä tunne kavereita Keravalta tai Järvenpäästä niin me ollaan aina sitten siellä, jostain syystä se vaan on niin et mennään sit sinne. Ei oo kyllä vielä ikinä Sipooseen tullu tultuu. Se ois hieno homma et pystyis sanoon et mennään Sipooseen, silleen ylpeenä”.

Sipoossa on halpoja opiskelija-asuntoja, jonkin verran kerrostaloja ja erilaisia kauppia, varsinkin vaatekauppoja ja jopa liikekeskus, jossa on kaikki tarpeelliset liikkeet. Sipoossa on toimiva julkinen liikenne, pääsee mihin tahansa, milloin tahansa ja melkein myös millä tahansa. Yhden haastateltavan mukaan Sipoon myyntivaltti on kaksikielisyys.

Neljä haastateltavistani oli hieman skeptisempiä, kuin yllämainitut. He arvelivat, että Sipoo on vuonna 2025 suuri kaupunki, jossa on suuren kaupungin ongelmat. Sipoo olisi saastunut, roskainen ja rikollinen paikka asua. Sipoossa olisi suurin piirtein vain isoja, korkeita kerrostaloja. Kaksikielisyyden kanssa olisi ongelmia, kaikki uudet asukkaat puhuisivat äidinkieleltään suomea tai jotain muuta kieltä, ei kuitenkaan ruotsia. Uusien ja vanhojen asukkaiden välillä olisi erimielisyyksiä.

Seuraavissa kappaleissa tarkastelen nuorisovaltuuston mielipiteitä palvelujen kehittämisestä.

5.2.1 Sivistyspalvelut

Kansalaisopisto

Ainoastaan kolme haastateltavistani oli joskus osallistunut kansalaisopiston kursseille. Nämä kolme olivat tyytyväisiä kansalaisopiston tarjoamaan palveluun ja kurssiva-

likoimaan, he olivat myös tyytyväisiä kansalaisopiston tiedottamiseen. Muut sen sijaan toivoivat nimenomaan parannusta tiedottamiseen. Osan mielestä tiedottaminen tulisi ehdottomasti tapahtua koulujen kautta, jossa on mahdollista tavoittaa suurin osa nuorista. Monien haastateltavieni mielestä kansalaisopisto kaipaisi ”imagonkohotusta” ja toiminnan tulisi olla nuorekkaampaa ja kurssitarjontaa tulisi tulevaisuudessa suunnata enemmän nuorille.

Kirjastopalvelut

Kaikki haastateltavani olivat joskus käyneet kirjastossa. Suurimman osan mielestä kirjastojen palvelut ovat hyvät ja riittävät. Useimmat olivat sitä mieltä, että tulevaisuudessa kirjastoja tarvitaan lisää ja, että nykyisiä kirjastoja voisi laajentaa. Kolme nuori-sovaltuutettua toivoi uutta kirjastoa Talmaan. Kirjaston palveluja monet kehittäisivät lisäämällä cd-levyjen ja elokuvien valikoimaa. Suurin osa toivoi, että tulevaisuudessa kirjastoissa on riittävästi tietokoneita ja yksi toivoi kirjastoon nettikahvilan. Yhdellä haastateltavalla oli mielestäni hieno idea kirjastopalvelun kehittämiseksi:

”Tulevaisuudessa niin kyllä mä ehkä toisin kirjastoon vähän eloaki, sieltä vois vaikka lasketteluvälineet tai sauvakävelyjutut tai niinku pelejä vuokrata, jos vaikka kaveriporukalla haluaa pelata haavipalloa mutta ei oo välineitä eikä viitti yhen kerran takia ostaa niin sieltä vois sitte haavipallovälineet ottaa”

Kirjastoauton palveluja ei, yhtä lukuun ottamatta, kukaan haastateltavistani ollut käyttänyt päiväkodin tai alakoulun jälkeen. Tästä huolimatta he halusivat, että kirjastoauto toimisi myös tulevaisuudessa. He perustelivat sen sillä, että monet lapset saattavat innostua lukemisesta sen ansiosta ja monet vanhukset tarvitsevat kirjastoautoa, koska eivät muuten pääsisi lainaamaan kirjoja. Kolme haastateltavaa oli sitä mieltä, että kirjastoautoja voisi tulevaisuudessa olla jopa kaksi. Kolme haastateltavaa katsoi, että kirjastoautoa ei tarvita tulevaisuuden Sipoossa.

Koulutuspalveluja joudun tässä vaiheessa tarkastelemaan pienemmissä osissa, koska se sisältää perusopetuksen, lukio-opetuksen, koulukuljetukset, ammatillisen koulutuksen, oppilashuollon ja koulujen loma-ajat.

Perusopetus

Kaikki haastateltavat olivat yhtä mieltä siitä että peruskouluja tarvitaan tulevaisuu-

dessa lisää. Osa ehdotti, että nykyisiä kouluja laajennetaan ja osa, että rakennetaan uusia. Kyläkoulujen sulkemisen kannalla oli kuusi nuorisovaltuutettua ja kyläkoulujen säilyttämisen kannalla oli kahdeksan nuorisovaltuutettua. Yhden mielipide ei tullut esille. Perusteluja kyläkoulujen sulkemiselle olivat mm. niiden kallis ylläpito, epäkäytännöllisyys, koulurakennuksien huono kunto, opetuksen huono laatu, tylsää käydä pientä koulua, liikunta- ja ruokasalien puute, tietokoneluokkien puute ja opettajien vähäinen määrä. Kyläkoulujen sulkemisen kannalla olleet eivät kuitenkaan halunneet, että Sipooseen rakennetaan todella suuria kouluja. Muutaman sadan oppilaan koulut koettiin parhaiksi.

Perusteluja kyläkoulujen säilyttämiselle olivat mm. lyhyt koulumatka, pienenä on parempi käydä pienessä koulussa, viihtyisä ympäristö, turvallisuus, parempi ruoka, perinteisyys, henkilökohtaisempi opetus, opettajilla on enemmän aikaa oppilaille ja siitä hyötyvät erityisesti lapset, joilla on esim. oppimisvaikeuksia.

Muutama haastateltava kannatti yhtenäiskouluja, joissa on oppilaita 0-9 luokilla, koska silloin siirtymisvaihe alakoulusta yläkouluun jää pois.

Opetuksen sisältöön haluttiin lisää käytännön aineita, taito- ja taideaineita, kieltenopiskelua ja opinto-ohjausta.

”Muutenkin taito ja taideaineita lisää koska niitä aina karsitaan ja se on sääli, niinku omalla tavallaan se vähän tappaa lasten luovuutta et ne pakotetaan vaan opiskelee jotain luonnontieteellisiä aineita”.

Kuusi prosenttia sipoolaisista 8. ja 9. luokan oppilaista, ei pidä koulunkäynnistä lainkaan (Kouluterveys 2008, Sipoon kuntaraportti, 13). Tuo määrä on mielestäni aivan liian suuri. Tuoreimman WHO:n vertailututkimuksen mukaan, suomalaisnuoret viihtyvät peruskoulussa Euroopan huonoimmin. Opetushallituksen ylitarkastaja Heidi Peltosen (Helsingin Sanomat 28.6.2004; Paakkunainen 2004, 120) mukaan, suomalaisten keho kouluviihtyvyys on tiedossa. Yhtenä syynä hän pitää sitä, että ”aikuiset kuuntelevat lapsia kohtuuttoman vähän ja että lapset kokevat, etteivät voi vaikuttaa omaan koulunkäyntiinsä tarpeeksi”.

Oppilaiden kouluviihtyvyyteen kannattaa panostaa. Jos viihtyvyyden lisäämiseen tarvitaan lisää opetusaineita, joista oppilaat pitävät, kannattaa niitä ehdottomasti lisätä. Oppilas, joka ei viihdy koulussa, ei varmasti ole motivoitunut opiskelemaan yhtään mitään. Jokaisella tulisi olla edes yksi aine koulussa, josta pitää ja jossa voi kokea olevansa hyvä. Tämä edistää oppilaiden terveen itsetunnon kehittymistä. Jokainen tietää, että terve itsetunto kantaa kauas elämässä.

Haastateltavista viidellä oli mielipide koskien 75 minuutin oppitunteja. Kolme haastateltavaa piti niitä sekä hyvinä, että huonoina. Hyvät puolet olivat, että ei saa niin monesta eri aineesta läksyjä saman päivän aikana ja huonot puolet, että oppitunnit eivät ole riittävän monipuolisia tai havainnollisia. Heidän mielestään opetuksen sisällön tulisi olla oppilaita aktivoivampaa. Tällöin oppilaat jaksaisivat keskittyä opiskeltavaan asiaan pidempään. Yksi haastateltava oli ehdottomasti sitä mieltä, että ne eivät ole hyvä asia, koska oppilaat eivät jaksakaan keskittyä niin kauan yhteen asiaan. Toisen mielestä ne ovat pelkästään hyvä asia, koska oppiaineeseen voi kerralla syventyä kunnolla.

Yksi haastateltava esitti, että Sipoon tulisi panostaa vahvasti kielikyöpyopetukseen. Hän oli myös sitä mieltä, että se voisi olla Sipoolle hyvä markkinointikeino tulevaisuudessa, kun halutaan uusia asukkaita kuntaan.

Lukio-opetus

Yhdeksän haastateltavaa oli sitä mieltä, että nykyiset kaksi lukiota riittävät myös tulevaisuudessa, koska monet kuitenkin haluavat mennä ulkopaikkakuntiin opiskelemaan, mm. Helsinkiin ja Keravalle. Yksi oli lukioiden yhdistämisen kannalla, koska yksi isompi kaksikielinen lukio toimisi paremmin ja olisi enemmän resursseja käytävissä kurssitarjontaa varten. Toinen taas piti ehdottoman tärkeänä, että ruotsinkielinen lukio pysyy omana yksikkönään, ruotsinkielisen säilymisen takia. Kaksi valtuutettua piti hyvänä markkinointikeinona Sipoon kasvulle, että lukion kurssitarjontaa lisätäisiin. Yhden haastateltavan mielestä, lukion houkuttelevuutta voisi lisätä esim. antamalla opiskelun alussa kaikille kannettavat tietokoneet. Oppikirjoja voisi kierrättää koulun sisällä niin, että ne olisivat ilmaisia oppilaille.

Kaksi haastateltavaa mainitsi, että lukiossa tulisi tulevaisuudessa ottaa nuorten mielipiteitä asioista enemmän huomioon. Heidän mielestään se on tällä hetkellä ainoastaan näennäistä, kysytään kyllä nuorten mielipiteitä, mutta hyvin harvoin niitä oikeasti huomioidaan.

Koulukuljetukset

Peruskoululaisten koulukuljetuksien toimivuudesta tulevaisuudessa ei kannettu huolta. He uskovat niiden toimivan ainakin kohtalaisen hyvin. Lukiolaisten ja toisen asteen oppilaille sen sijaan, tulisi yhtä lailla olla toimivat liikenneyhteydet oppilaitoksiinsa. Niiden puute aiheuttaisi sen, että Sipooseen ei tulla tai jäädä opiskelemaan. Kolmen haastateltavan mielestä, tässäkin asiassa on Sipoon suunniteltu kasvu vaarassa; jos halutaan uusia asukkaita Sipooseen, on em. kuljetukset oltava kunnossa.

Oppilashuolto

Kahta haastateltavaa lukuun ottamatta, kaikki pitivät oppilashuoltoa tärkeänä. Koulu-terveydenhoitajia ja kuraattoreja on 11 haastateltavan mielestä, jo nyt liian vähän ja että heitä tulisi palkata lisää tulevaisuudessa. Terveystenhoitajien ja kuraattorien tulisi olla käytettävissä jokaisena koulupäivänä.

"Oppilashuoltoa ja terveydenhuoltoa sais vähän parantaa, se pitäis olla nii et sinne voi ihan oikeesti tulla, vapaasti keskustelemaan omista asioista ja jos tulee ongelmia niin sitte ne pitäis olla koko ajan eikä niin et jos mulle nyt tulee ongelma niin mä joudun odottaa viikon, ne sais olla enemmän päivystämässä siellä".

Kaksi haastateltavaa uskoi siihen, että tulevaisuudessa rakennetaan isompia kouluja ja kyläkoulut lakkautetaan sekä oppilashuollon palvelut paranevat. Kaksi haastateltavaa piti oppilashuollon henkilökunnan luotettavuutta erityisen tärkeänä asiana.

Ammatillinen koulutus

Ammatillista koulutusta tulisi 13 haastateltavan mielestä, lisätä Sipoossa. Ammatillisen koulutuksen lisääminen parantaisi osan mielestä myös Sipoon houkuttelevuutta. Esimerkeiksi he antoivat kokkilinjan, kondiittorilinjan ja liiketalouteen liittyvän linjan. Kaksi haastateltavaa ei uskonut, että ammatillista koulutusta tarvitaan Sipoossa, koska nuoret haluavat kuitenkin mennä muualle opiskelemaan. Toinen ei uskonut Si-

poon kasvuun, joten hän ei uskonut myöskään Sipoossa olevan tarpeeksi opiskelijoita ammatillista koulutusta antaviin oppilaitoksiin.

Loma-ajat

Loma-aikoihin suurin osa oli tyytyväisiä. He eivät toivoneet niiden muuttuvan mitenkään tulevaisuudessa. Muutaman lomapäivän tai jopa viikon lisäys, oli kahden toivomuksena. Yksi haastateltava pohti ranskalaista vaihtoehtoa, jossa jokaisen jakson jälkeen on pidempi loma. Tällöin ei pidempää kesälomaa olisi lainkaan, vaan 3 - 4 viikon kestäviä lomia olisi pitkin vuotta.

Kulttuuripalvelut

11 nuorisovaltuutettua toivoi, että Sipoossa olisi enemmän tapahtumia, lähinnä musiikkiin liittyen. Naapurikunnan Vantaan, musiikkitapahtuma Ankkarock mainittiin kaksi kertaa ja sitä pidettiin hyvänä. Sipoon tämän hetkisiä musiikkitapahtumia, Susi-rockia ja Sipoo Goes Crazya pidettiin myös hyvinä, mutta tulevaisuudessa niiden toivottiin olevan suurempia tapahtumia, joihin tulisi paljon ihmisiä. Musiikkitapahtumat olisivat myös hyvä esiintymispaikka sipoolaisille aloiteleville bändeille.

Kolme haastateltavaa arvioi, että sipoolaisten kiinnostus osallistua erilaisiin tapahtumiin on hyvin pientä.

”Sipoossa ei ole oikeastaan tapahtumakulttuuria, ei jostain syystä kehdata mennä päällistelemaan ja olemaan. En tiedä mistä se johtuu, en mä oikein nää tulevaisuutta ainakaan tällä sukupolvella et tulis joitain suuria tapahtumia”.

Viisi haastateltavaa piti kulttuuriyhdistysten tukemista tärkeänä. Teatteriharrastusmahdollisuuksia pitäisi kahden haastateltavan mielestä tulevaisuudessa lisätä.

Neljä haastateltavaa kertoi käyvänsä säännöllisesti kunnan järjestämissä taidenäyttelyissä kirjaston näyttelytilassa. Heidän mielestään tilan tulisi tulevaisuudessa olla suurempi.

Liikuntapalvelut

Kaikki haastateltavat olivat sitä mieltä, että monitoimihallin kuntosali on liian pieni ja että sitä tulee laajentaa tai rakentaa uusia kuntosaleja. Uimahallin rakentamista tulevaisuudessa toivoi yhdeksän haastateltavaa. Kolmen mielestä olisi pitänyt rakentaa

jäähallin sijaan uimahalli, koska se olisi palvellut kaikkia asukkaita. Kahden mielestä jäähallin rakentaminen oli ihan turhaa. Jäähallia käyttää heidän mielestään vain ulkopaiikkakuntalaiset. Sen rahan olisi voinut heidän mielestään käyttää johonkin hyödyllisempään, jota useampi kuntalainen olisi voinut hyödyntää, kuten edellä mainittuun uimahalliin.

Pururadat ja hiihtoladut ovat riittävät myös tulevaisuudessa. Viisi haastateltavaa piti tärkeänä, että tulevaisuudessa nuorille järjestettäisiin enemmän mahdollisuuksia harrastaa erilaista liikuntaa ilman, että se olisi aina kilpailuhenkistä. Tämä olisi heidän mielestä erityisen tärkeää, koska monesti nuoret lopettavat jonkin nuorempana aloittamansa liikuntaharrastuksen juuri murrosiässä. Tällöin harrastus vie liian paljon aikaa ja muuttuu liian vakavaksi, pyrkimyksenä ainoastaan tulla parhaaksi ja liikkumisen hauskuus unohtuu. Uusimaan artikkelissa 27.10.2010 liikunnanopettaja Heidi Rautajokikin kertoo seuraavaa; ”Suorituskeskeisen elämän ympäröivät nuoret kaipaavat irrottautumista tuloksellisuudesta”.

Yksi haastateltava kertoi, että lopetti jääkiekon pelaamisen 14 -vuotiaana juuri tästä syystä ja oli sitten ajatellut aloittavansa salibandyn pelaamisen. Häntä ei kuitenkaan huolitettu salibandyjoukkueeseen, koska ei ollut harrastanut sitä aikaisemmin.

Leirikeskus Lövhyddania pidettiin yleisesti kauniina paikkana, joka tulee säilyttää tulevaisuudessa. Itse talo tulisi kuitenkin joko purkaa ja rakentaa uusi tai kunnostaa ja laajentaa. Kahden haastateltavan mielestä kunnan tulisi hankkia toinen samantyylinen leiripaikka, kuin Lövhyddan.

Uimarantoihin kaikki olivat suhteellisen tyytyväisiä. Pilvijärvellä käy kuitenkin heidän mielestään hyvinä ja kauniina kesinä liian paljon kävijöitä, joten he arvelivat, että uimarantojen tarve kasvaa tulevaisuudessa. Uimarantoja he lähtisivät kehittämään mm. virallisilla uimavalvojilla, kioskitoiminnalla ja erilaisten liikuntavälineiden vuokrausmahdollisuuksilla. Kolme haastateltavaa toivoi, että Sipooseen saataisiin tulevaisuudessa uimaranta myös merenrannalle.

Nuorisopalvelut

Kaikki haastateltavat pitivät nuorisovaltuuston toimintaa Sipoossa hyvänä ja tärkeänä linkkinä nuorten ja kunnan välillä. Kaksi henkilöä arvioi, että Sipoon nuorisovaltuustolla on keskimääräistä paremmat oltavat, kuin muilla nuorisovaltuustoilla Suomessa. Seuraavat kehittämis ehdotukset tulevaisuutta varten tulivat esille; edustus myös kunnanhallitukseen, toiminnasta tiedottaminen paremmaksi, aikuisten poliitikkojen aito välittäminen nuorison mielipiteistä, nuorisovaltuusto voisi ottaa käyttöön hallitusvaltuusto tyyppisen mallin ja saada enemmän vaikutusvaltaa. Haastateltavat arvioivat, että nuorisovaltuuston kokoonpano tulevaisuudessa kasvaa.

Haastateltavat arvioivat, että tulevaisuudessa tarvitaan lisää nuorisotaloja. Ne tulisi sijoittaa mm. Söderkullaan, Talmaan ja Paippisiin. Neljä ruotsinkielistä haastateltavaa toivoi, että ruotsinkieliset tulevaisuudessa kokisivat olevansa tervetulleempia kunnan ylläpitämiin nuorisotaloihin. He arvioivat, että tällä hetkellä ruotsinkieliset nuoret käyttävät ainoastaan seurakunnan tarjoamaa nuorisotilaa. Kolme haastateltavaa oli huolissaan siitä, että nykyinen nuorisotalo Nikkilässä jää tulevaisuudessa juna-asemahankkeen alle, ja että uutta ei ihan helposti saada. Nuorten ja nuorisotalotoiminnan sisällön toivottiin seuraavan aikaansa. Nuorisotalotoimintaan tulisi lisätä erilaista, nuorten toivomaa toimintaa. Kaksi haastateltavaa oli sitä mieltä, että nuorisotalojen toiminnasta tulisi tiedottaa paremmin tulevaisuudessa. Kolmen haastateltavan mielestä, tiedottaminen tulisi suunnata myös tulevaisuudessa enemmän ruotsinkielisille nuorille. Heidän mielestään ruotsinkieliset nuoret eivät koe nuorisotalotoimintaa omakseen.

Kaikki haastateltavat pitivät leiritoimintaa hyvän nuorisotyön muotona ja että sitä tulisi lisätä tulevaisuudessa.

Ainoastaan kolmella haastateltavalla oli jotain sanottavaa Aloitekanavasta. He olivat ehdottomasti sitä mieltä, että sitä tulisi mainostaa enemmän. Lisäksi he arvioivat, että kanavan suosio kasvaisi, jos sinne pääsisi rekisteröimättä ja Facebookin kautta. Yksi haastateltava uskoi, että tulevaisuudessa nuorten kanssa tehtävä työ tapahtuu yhä useammin verkossa.

Etsivä nuorisotyö oli kahdeksan haastateltavan mielestä hyvä nuorisotyön muoto. He arvioivat, että sen tarve tulee tulevaisuudessa kasvamaan. Etsivän työn työmuotoja tulisi kahden haastateltavan mielestä kehittää. Tulisi löytää uusia keinoja asiakkaiden löytämiseen, jopa niin että heidän ei tarvitsisi enää etsiä. Kahden haastateltavan mielestä etsivää nuorisotyötä ei tarvitse tehdä tulevaisuudessa lainkaan. Yhden mielestä sen takia, että työntekijät tavallaan holhoavat ja tunkeutuvat nuorten reviirille, toisen mielestä se ei vaan ole hyödyllistä.

”Etsivä työ, onks se niin hirveen hyödyllinen, saa ihan tarpeeks motivaatiota koulun puolelta ja muuten silleen jos aikoo hakeen töihin, yleensä ihmiset ei kyl oikein jätä koului kesken vaan jos on töissä, sithän ne on töissä eikä koulussa. Jos semmosii ihmisii on nii, voi voi oma vika, sit ku pitää ruveta vuokraa maksaa nii kummasti töitä alkaa löytymään”.

Varhaiskasvatuspalvelut ja esiopetus

Esiopetus tuntui olevan nuorisovaltuutetuille jo vähän vieras asia. Enemmistö oli kuitenkin sitä mieltä, että esikouluja tarvitaan tulevaisuudessa lisää. Kolme ottivat vahvasti kantaa siihen, että esikoulun ryhmäkoot tulee pysyä tarpeeksi pieninä.

Kaikki haastateltavat uskoivat, että päiväkoteja tulee tulevaisuudessa rakentaa lisää. Perhepäivähoitoa pidettiin hyvänä päivähoitomuotona. Yksi haastateltava oli sitä mieltä, että perhepäivähoitajan työtä tulisi tehdä houkuttelevammaksi mm. maksamalla heille kunnon palkkaa.

Kotihoidontuen kuntalisää pidettiin hyvänä asiana. Kolme haastateltavaa oli sitä mieltä, että kaikilla tulisi olla mahdollisuus halutessaan jäädä kotiin hoitamaan pieniä lapsiaan.

Neljä haastateltavaa toivoi, että tulevaisuudessa päiväkotien ryhmät ovat tarpeeksi pieniä. Heidän mielestä ei ole hyväksi pienille lapsille olla isoissa, meluisissa ja liian vilkkaissa ryhmissä.

5.2.2 Sosiaali- ja terveystalvelut

Suurin osa haastatelluista oli tyytymättömiä terveysteskuksen palveluihin. He toivoivat, että terveysteskukseseen palkattaisiin lisää pätevää henkilökuntaa, jotta ei joutuisi odottamaan lääkäriille pääsyä liian kauan. Seitsemän heistä oli sitä mieltä, että Sipoossa tulisi ehdottomasti olla tulevaisuudessa terveysteskuspäivystys. Terveysteskuksia tulisi useimman mielestä tulevaisuudessa laajentaa.

Lastensuojelu ja perhetyö olivat suurimmalle osalle vieras asia. Neljällä oli kuitenkin mielipide kyseiseen asiaan. Sosiaalityöntekijöiden tulisivat tulevaisuudessa olla helpommin tavoitettavissa. Heillä tulisi myös olla tarpeeksi aikaa työskennellä asiakkaitensa kanssa. Lisäksi heidän tulisi olla erityisen tarkkaavaisia tulevaisuudessa, koska silloin Sipoossa esiintyisi enemmän erilaisia sosiaalisia ongelmia.

Hammashoitoon melkein kaikki haastateltavani olivat tyytyväisiä. Yhden haastateltavan mielestä oikomishoito tulisi tulevaisuudessa olla ilmainen, mikäli se on aloitettu lapsuudessa.

Yhden haastateltavan mielestä lasten ja nuorten mielenterveysongelmat tulee hoitaa hyvin, kustannuksista huolimatta. Hänen mukaansa, kyseiset ongelmat tulevat maksamaan hoitamattomina vielä enemmän.

5.2.3 Tekniikka- ja ympäristöpalvelut

13 haastateltavaa toivoi, että Sipoon kunta pystyy tulevaisuudessa tarjoamaan tarpeeksi edullisia vuokra-asuntoja nuorille. Nuorisoasuntoliiton nuoriso-asuntojen valmistuminen joulukuussa 2010 oli 13 mielestä hyvä asia. Yhden mielestä ne ovat aivan liian kalliita. Hänen mielestään niitä ei tarvita ainakaan lisää tulevaisuudessa, koska kenelläkään nuorella ei ole varaa maksaa niin paljon asumisestaan. Toisen mielestä, ei ole kovin fiksua laittaa iso joukko samanlaisessa elämäntilanteessa olevia asukkaita saman katon alle asumaan.

13 haastateltavaa piti tärkeänä, että vaikka Sipoo laajenee ja kasvaa, kunnan tulisi huolehtia, että se pysyy luonnonläheisenä asuinpaikkana. Sipoossa tulisi myös tulevaisuudessa olla paljon metsää.

”Sipoo ei saa mennä sellaseks että tää on yks betoniviidakko koko paikka, sit ei enää voi tehdä mitään tälle, mielummin niin että on viheralueita, niinku nyt on tää Sipoonkorpi ja metsiä tuolla Paippisissa”.

”Mä haluaisin yrittää säilyttää tämän meidän Sipoon luontoa vaikka tänne tulee paljon ihmisiä ja me ruvetaan rakentamaan. Mä haluaisin kuitenkin nähdä että ei tarvitse niin pitkälle kävellä ennen kuin pääsee metsään”.

Kolmen haastateltavan mielestä kunnan tulisi käyttää tulevaisuudessa enemmän järkeä rakennuttaessaan omia rakennuksia. Tällä hetkellä, heidän mielestään kunnan uusissa rakennuksissa on liian paljon ongelmia. Yhden haastateltavan mielestä, uusia rakennuksia suunniteltaessa, tulisi ajatella kustannuksia, eikä rakentaa valtavaa suuria ja korkeakattoisia auloja. Suuret, korkeat aulat, ovat hänen mielestään hienoja ja avaria, mutta ne ovat myös hyvin kalliita ja turhia, koska korkeus ei ole käyttökelpoista tilaa.

Ympäristöasiat tulisi ottaa huomioon tulevaisuudessa paljon enemmän. Kierrättäminen tulisi olla kaikille kuntalaisille mahdollisimman helppoa ja kierrätyspisteitä tulisi olla tiheästi ympäri kuntaa.

Kolmen haastateltavan mielestä Sipoossa tulisi olla roskasäiliöitä tulevaisuudessa enemmän, jotta ei kenenkään tarvitsisi heittää roskaa luontoon.

5.2.4 Liikenne

Kaikki haastateltavat oli sitä mieltä, että Sipoon liikenteelle on tehtävä jotain, jotta se saadaan toimivaksi. Esiin nousivat juna, metro ja lisää bussivuoroja, sekä pyöräteitä. Kahden haastateltavan mielestä, on todella huonoa mm. luonnonsuojelun kannalta, että jokaisella sipoolaisella pitää olla auto, jotta pääsee liikkeelle.

Toimiva julkinen liikenne on nuorille erityisen tärkeä asia. Lippuhintojen tulisi olla edullisia ja nuorten tulisi saada alennuksia. Julkinen liikenne, erityisesti bussiyhteydet, ovat olleet Sipoon jokaisen nuorisovaltuuston kokouslistoilla vuodesta 2001 lähtien. Nuorisovaltuustot ovat tehneet asiasta lukuisia aloitteita kunnanhallitukselle. Viimeksi keväällä nuorisovaltuusto lähetti kannanoton kunnanhallitukselle asiasta. Kannanotossa nuorisovaltuusto kertoi mm., että julkisen liikenteen huonous ja puuttuminen voi vaikuttaa kielteisesti kaavailtuun kasvuun. Kunnanhallitus ei ole vielä käsitellyt asiaa, joten en valitettavasti voi kertoa heidän vastauksestaan.

Julkisen liikenteen toimimattomuus tuli esille myös tulevaisuusverstaassa. Nuorisovaltuusto ei kuitenkaan lähtenyt työstämään asiaa mitenkään, koska uskoivat että kunnanhallitus on jo tehnyt päätöksen siitä, että kunta liittyy HSL:n joukkoliikenneverkkoon. Kunta ei kuitenkaan ole vielä tehnyt minkäänlaisia päätöksiä asiassa. Tammikuussa 2011 asiasta neuvotellaan (Lönnroth, 4.11.2010).

5.2.5 Muu toiminta

Kukaan haastateltavistani ei oikeastaan osannut sanoa mitään siitä, miten työ- ja elinkeinotoimiston palveluja voisi parantaa tulevaisuudessa. Tämä saattaa johtua siitä, että he ovat vielä niin nuoria, ettei heidän ole koskaan tarvinnut asioida työvoimatoimistossa. Toisaalta luulisi, että Internet sivusto mol.fi olisi tuttu, myös nuorille. Joko he eivät ole koskaan käyttäneet kyseistä sivustoa tai sitten sivuilla ei selkeästi tule esille, että se on työ- ja elinkeinotoimiston ylläpitämä.

Kaikkien haastateltavien mielestä poliisin tulisi tulevaisuudessa olla näkyvämpi osa Sipoon katukuvaa. Melkein kaikki olivat sitä mieltä, että Sipoossa on vuonna 2025 oma poliisiasema.

6 POHDINTA JA JOHTOPÄÄTÖKSET

Nuorisovaltuutetuilla oli minusta todella hienoja ja käyttökelpoisia ideoita kunnan palvelujen kehittämiseen, tulevaisuutta ajatellen.

Tulevaisuusverstastyöskentely oli antoisaa, niin minulle kuin nuorisovaltuustollekin. Jos nyt voisin valita toisin, olisin haastatellut nuorisovaltuutettuja ennen tulevaisuusverstasta. Huomasin nimittäin, että osa nuorisovaltuutetuista ei oikein ollut tietoinen siitä, mikä on kunnallinen palvelu ja mikä on elinkeinoelämää. Haastatteluissa kävimme läpi kunnan kaikki palvelut, joten niiden jälkeen jokainen haastateltava olisi tiennyt niistä enemmän.

Strategian avaaminen nuorisovaltuustolle olisi pitänyt suunnitella paremmin. Strategiakieli on aika vaikeaselkoista ja vaikka uskon, että kehitysjohtaja Mikko Aho yritti puhua ymmärrettävällä tavalla, oli strategian ymmärtäminen nuorisovaltuutetuille melko vaikeaa. Nuorisovaltuusto kuitenkin ymmärsi ainakin strategian päämäärän, jonka mukaan Sipoon kunta mahdollistaa kolminkertaisen kasvunsa vuoteen 2025 mennessä.

”Hyvä yhteistyö taataan kunnioittamalla ja kuulemalla toista osapuolta. Yhteistyön tulisi olla mutkatonta ja sujuvaa molempiin suuntiin. Nuoret on otettava kuulemisen lisäksi mukaan päätöksentekoon, etenkin heitä koskevissa asioissa. Oppilaitoksissa oppilaskunnat olisi saatava mukaan koulun ja koulutuskuntayhtymien päätöksentekoon. Toimiva yhteistyö tapahtuu kielellä, jota molemmat osapuolet ymmärtävät. Liian usein päätöksenteossa käytetään kapulakieltä, joka ei tavalliselle tallajalle, saati nuorelle sellaiselle, helposti aukene.” (Tarvainen ym. 2007, 154.)

Tulevaisuusverstaan tulos osoittaa, että nuorisovaltuusto haluaisi strategian tehtävän uudestaan, jotta se olisi toteuttamiskelpoinen. Toisin sanoen he eivät oikein usko että strategian päämäärä saavutetaan. Uuden strategian laatimisessa tulisi ottaa huomioon muidenkin kuin virkamiesten suunnitelmat. Uskon nuorisovaltuuston tässä tarkoittavan, että myös se haluaisi olla mukana tekemässä strategiaa. Strategia tulisi sitoa konkreettisiin asioihin, aina kun se on mahdollista. Tämä mielestäni tarkoittaa, että strategia sisältää heidän mielestään liian korkealentoisia asioita, jotka eivät liity tarpeeksi selkeästi ymmärrettäviin asioihin.

Liikenneyhteydet nousivat tulevaisuusverstaassa esille asiana, jota tulisi ehdottomasti kehittää tulevaisuudessa. Toivomuksena heillä oli toimivat liikenneyhteydet, linja-autolla, junalla ja metrolla.

Kalliit asunnot olivat kolmas aihe, joka tuli tulevaisuusverstaan avulla esille. Ihanteellinen tilanne olisi, että Sipoossa olisi hyvät ja edulliset asunnot. Ihannetilanteeseen pääsisi, jos Sipooseen rakennettaisiin HOAS-tyyppisiä asuntoja. Asuntoja kutsuttaisiin tietenkin SOAS asunnoiksi, Sipoossa kun ollaan. Asuntojen tulisi sijaita lähellä palveluja ja kunnan tulisi rakentaa ne itse, jolloin myös tulot tulisivat kunnalle. Asuntojen tarve nousi esiin myös teemahaastatteluissa. Tulevaisuusverstaan ja teemahaastattelujen tulokset vastaavat siis toisiaan.

Kuntalaisten peruspalvelut tulisivat, nuorisovaltuuston mielestä tulevaisuudessa olla monipuoliset ja niitä tulisi pystyä tarjoamaan kaikille niitä tarvitseville. Kuntalaisten peruspalveluja nuorisovaltuusto lähtisi kehittämään lisäämällä peruskouluihin, lukioihin ja ammattikouluihin kurssitarjontaa. Tulevaisuudessa Sipoossa tulisi olla enemmän yksityistä terveydenhuoltoa, mutta myös ostopalveluja tulisi käyttää enemmän. Päästääkseen haluttuun tulokseen, voisi aina tarvittaessa järjestää mielenosoituksia jonkin palvelun puolesta. Opinto-ohjauksen tulisi olla henkilökohtaisempaa ja sen pitäisi sisältää enemmän käytännön asioiden harjoittelua kuten esim. ansioluettelon teon opettelemista ja työelämään liittyvien asioiden opiskelua. Nuorisovaltuusto päätti, kokouksessaan 21.10.2010, tehdä aloitteen kunnanvaltuustolle siitä, että opinto-ohjauksen oppitunteihin tulee sisällyttää työelämätaitoja. Tulevaisuusverstaas oli siis hyödyllinen myös siltä osin, että sieltä sai alkunsa nuorisovaltuustoaloite. Valitettavasti en voi kertoa opinnäytetyössäni, miten asia eteni, koska opinnäytetyöni valmistumisajankohtana asia odottaa vielä käsittelyä kunnanvaltuustossa.

Työttömyyden kohdalla, ihannetilanne nuorisovaltuuston mielestä olisi yksinkertaisesti, että kaikilla on työtä. Työttömyyttä, erityisesti nuorten työttömyyttä, nuorisovaltuusto lähtisi vähentämään antamalla yrityksille verovähennyksiä, jos yrityksen palkkalistoilla olisi vähintään viisi prosenttia nuoria työntekijöitä. He voisivat asiaa eteenpäin kirjoittamalla aloitteen pääministeri Mari Kiviniemelle. Nuorisovaltuuston mielestä vapaita työpaikkoja tulisi mainostaa enemmän. Yksilöhaastatteluissa työ- ja elinkeinotoimiston palvelut olivat suurimmalle osalle vieraita. Hieman harmittaa, että en haastatteluissa kysynyt heidän mielipiteitään työvoimatoimiston internetsivuista. Nyt minun täytyy vain olettaa, että myös kyseiset sivut ovat nuorisovaltuutetuille vieraita.

Tulevaisuusverstaassa esiin tullut idea työttömyyden hoitoon, on mielestäni erinomaisen hyvä. Se osoittaa, että he ymmärtävät asian olevan myös Suomen valtion ylimmän johdon, hallituksen, asia. Jää nähtäväksi, tekeekö nuorisovaltuusto em. aloitteen.

Nuorten tulisi nuorisovaltuutettujen mielestä saada lisää itseluottamusta ja rohkeutta. Sitä tulisi saada harjoitella kouluissa. Itseluottamuksen ja rohkeuden harjoittelu kouluissa on myös hyvä huomio. Luulen, että tällä hetkellä sitä saavat harjoitella ne nuoret, joilla on jo aika hyvä itsetunto ja ovat rohkeita. Tämä vahvistaa mielikuvaani siitä, että ne nuoret, jotka ovat rohkeita kokeilemaan ja harjoittelemaan asioita, saavat siihen enemmän mahdollisuuksia kuin he, jotka ovat varovaisempia luonteeltaan. Heidät usein unohdetaan, koska he eivät pyri olemaan esillä. Opettajakin pääsee helpommalla, jos hän valitsee jonkun hyvän itsetunnon omaavan nuoren tai lapsen, johonkin rohkeutta vaativaan tehtävään, koska sitä oppilasta ei silloin tarvitse erityisemmin kannustaa tai opettaa. Lisäksi ne nuoret, jotka eivät ehkä menesty koulussa niin hyvin, mutta omaavat hyvän itsetunnon voivat pärjätä sen avulla pitkälle elämässään. Yksi haastateltava toi esiin, että nuorille tulisi olla tarjolla enemmän mahdollisuuksia teatterin harrastamiseen, koska siinäkin voi harjoitella ilmaisua ja sen myötä voi myös luottamus omaan itseensä kehittyä.

Alustavan lasten- ja nuorten hyvinvointisuunnitelman mukaan, nuoria uhkaavia tekijöitä ovat mm. nuorten heikkenevä fyysinen ja psyykkinen terveys. Useat nuorisovaltuutetut olivat sitä mieltä, että kunnassa tulisi olla enemmän mahdollisuuksia harrastaa liikuntaa ilman suorituspainetta. Ymmärtääkseni fyysinen ja psyykkinen terveys kulkevat jossain määrin käsi kädessä. Tulevaisuudessa on mielestäni tärkeitä huolehtia siitä, että em. liikuntaryhmiä olisi tarpeeksi.

Nuorisovaltuusto oli yleisesti sitä mieltä, että kaikkia palveluja tarvitaan tulevaisuudessa lisää. Tulee palkata lisää henkilökuntaa, rakentaa kouluja, nuorisotaloja, liikuntapaikkoja, kirjastoja ym.

Entinen nuorisovaltuutettu ja nykyinen kunnanvaltuutettu, Heikki Vestman on aktiivisuudellaan ja laajalla näkemyksellään erilaisista asioista edesauttanut nuorisovaltuuston toimintaa ja nuorisovaltuuston kehitystä sen 10 -vuotisen olemassaolon aika-

na. Hän tuli valituksi ensimmäiseen nuorisovaltuustoon vuonna 2000. Vestmanin aloitteesta kunnanhallitus päätti, että nuorisovaltuustolla on tästä vuodesta lähtien läsnäolo- ja puheoikeus kunnanvaltuuston kokouksissa. Yksi haastateltavistanikin sanoi olevan tärkeää, että aikuisten poliitikkojen joukossa on joku, joka ottaa nuorten kuulemisen ja osallisuuden tosissaan ja muistuttaa muita siitä aina, jos se alkaa unohtua.

Nuorisovaltuuston toiminta Sipoossa koettiin tärkeäksi. Nuorisovaltuutetuilla oli yleisesti ottaen myönteinen mielikuva nuorisovaltuuston toiminnasta tulevaisuudessa. Se osoittaa mielestäni sen, että he aidosti kokevat nuorisovaltuuston toiminnan ja olemassaolon tärkeäksi asiaksi Sipoolle.

Nuorisovaltuutetut uskoivat nuorisovaltuuston olevan tulevaisuudessa näkyvämmiin esillä. Kaikki nuoret olisivat tietoisia nuorisovaltuuston olemassaolosta, ja näin se pystyisi vaikuttamaan laajemmin nuorten asioihin. Nuorisovaltuutetut uskoivat, että aikuiset poliitikot ottavat tulevaisuudessa nuorten mielipiteet aidosti huomioon.

Osa nuorisovaltuutetuista oli huolissaan, että Sipoosta kehittyi kunta, jossa puhutaan suomea sekä muita kieliä ja ruotsinkieli on enää vain harvan äidinkieli. Ymmärrän heidän huolensa. Se saattaa osittain johtua siitä, että mediassa on viime aikoina keskusteltu aika paljonkin ruotsinkielen asemasta Suomessa ja luopumisesta pakkoruotsin opiskelusta peruskouluissa. Myös uhka ruotsinkielisten kyläkoulujen lakkauttamisesta saattaa olla osasyynä heidän huoleensa.

Suurin osa nuorisovaltuutetuista uskoi, että Sipoo on vuonna 2025 mukava, hyvä ja viihtyisä paikka asua. Tulevaisuudessa voi jopa kutsua ystäviään Sipooseen, koska kunnasta voi olla ylpeä ja täällä on paljon vapaa-ajanviettomahdollisuuksia ja ”shop-pailupaikkoja” nuorille. Voi siis todeta, että suurimman osan mielestä, Sipoon kasvu on myönteinen asia.

Nuorten osallistuminen ja kuuleminen on tärkeä asia. Sipoossa ymmärrettiin asian tärkeys vuosituhaten alussa, kun huomattiin, että nuoret eivät ole enää niin kiinnostuneita kunnallispolitiikasta, että he asettuisivat ehdokkaiksi tai edes äänestäisivät. Tällä hetkellä Sipoon kunnassa tilanne on mielestäni ainakin kohtalaisen hyvä. Sipoossa on nuorisovaltuuston lisäksi kaikissa yläkouluissa ja lukioissa toimivat oppi-

laskunnat ja Aloitekanava on olemassa. Yksi nuorisovaltuuston jäsenkin totesi seuraavaa;

”Tällä hetkellä Sipoon nuorisovaltuusto on about sillä tasolla mitä se voi olla, silleen parhaimmillaan olla koska kuitenkin meillä on ala-ikäisiä päättämässä, ei me voida olla niinku silleen rinnastettavissa kunnanvaltuustoon, ei meillä nyt semmosia valtuuksia voi koskaan olla”.

Muutamaa asiaa tulisi mielestäni kuitenkin vielä kehittää. Nuorisovaltuustoa tulisi ottaa aikaisemmin mukaan koko päätöksentekoprosessiin. Tällä hetkellä valiokuntien ja jaostojen edustajat saavat ilmaista mielipiteensä ja ottaa kantaa asioihin vasta silloin, kun asia on jo kyseisen päätöksentekuelimen asialistalla. Tähän voi kyllä tulevaisuudessa vaikuttaa. Virkamiehet voisivat ennen asian käsittelyä olla yhteydessä nuorisovaltuustoon, kysyäksään heidän mielipidettään. Sen jälkeen tämän yksittäisen nuorisovaltuustoedustajan tehtäväksi jäisi mielipiteen tai näkökulman perustelu ”aikuisille poliitikoille”, itse kokouksessa.

Nuorten kuulemista tulisi kaikilla tasoilla lisätä ja parantaa. Suurempaa joukkoa nuoria tulisi kuulla, varsinkin heitä koskevissa asioissa. Yksi haastateltavani sanoi, että tarvitaan ”evoluutiomuutos”, jotta opettajat alkaisivat kuunnella oppilaita. Mielestäni juuri opettajilla on suuri vastuu nuorten kuulemisessa. He kohtaavat työssään suuria määriä nuoria ja jos he eivät ymmärrä nuorten kuulemisen tärkeyttä, välittyy nuorelle helposti tunne siitä, että häntä ei kuulla, eikä hänen mielipiteillään ole väliä.

Ensimmäisessä opinnäytetyösuunnitelmassani olin ajatellut, että opinnäytetyöni produktina voisi olla yhteinen keskustelutilaisuus nuorten, virkamiesten ja poliitikkojen kanssa. Tähän en kuitenkaan ryhtynyt, koska keskustellessani Humakin lehtoreiden kanssa totesimme, että työstäni tulisi siinä tapauksessa liian laaja. Koska yksi nuorisovaltuutettu nyt myös otti sellaisen tilaisuuden tarpeen esille haastattelussa, olen ajatellut toteuttaa kyseisen tapahtuman, yhteistyössä nuorisovaltuuston ja esim. lukioiden ja yläkoulujen yhteiskuntaoppia opettavien opettajien kanssa. Kyselytilaisuuteen olisivat kaikki nuoret tervetulleita. Tilaisuudessa nuoret voisivat kysyä poliitikoilta ja virkamiehiltä heitä askarruttavia asioita ja saada vastaukset niihin välittömästi. Tämä voisi tuoda nuoria ja päätöksentekijöitä lähemmäksi toisiaan ja yhteistyö tulevaisuudessa voisi parantua ja tulla luonnollisemmaksi.

Lasten ja nuorten osallisuus tuo todellakin, niin kuin Anu Gretscheikin sanoo (2008, 169), huomattavaa lisäarvoa kunnalle. Sitä Sipoo tarvitsee kasvaessaan. Jos lapset ja nuoret viihtyvät, heitä kuunnellaan, heidän mielipiteitä otetaan huomioon ja heille on tarpeeksi palveluja, säästyy kunta monelta haasteelta ja kunnassa asuu onnellisia, aktiivisia, ympäristöstään välittäviä sekä yhteiskunnan asioista kiinnostuneita nuoria.

Kaiken kaikkiaan olen tyytyväinen opinnäytetyöhöni ja sain löysin sen avulla hakemiani vastauksia, esitettyihin kysymyksiin. Opinnäytetyöni kautta nuorisovaltuutetut ovat saaneet ilmaista mielipiteensä Sipoon tulevasta kasvusta ja tulevaisuuden palveluista. Uskon, että he ovat nyt myös hyvin tietoisia Sipoon kunnan strategiasta ja visiosta. Suurin osa kunnan palveluista on heille nyt tuttuja. En usko, että he enää sekoittavat kunnan palveluja elinkeinoelämän tuottamiin palveluihin.

Tulee mielenkiintoista olla mukana kehittämässä Sipoon kunnan palveluja ja erityisesti nuorten palveluja tulevaisuudessa. On myös melko jännittävää nähdä toteutuko kaavailtu kasvu.

Suuri kiitos kuuluu nuorisovaltuutetuille, jotka ovat jaksaneet vastata kysymyksiini ja ahkeroida tulevaisuusverstaassa.

LÄHTEET

Aaltonen Kimmo 2009. Nuorisolakiopas. Tallinna: Tietosanoma Oy

Ahokas Laura 2010. Kansalaiskasvatus ja nuorten osallistuminen. Tampere: Tampereen Yliopistopaino Oy Juvenes Print.

Andersson Jari, Vammala - Lasten ja nuorten kunta? Lasten ja nuorten osallisuus päätöksenteossa. Teoksessa Gretschel Anu, Kiilakoski Tomi 2008. Lasten ja nuorten kunta, Helsinki: Hakapaino.

Gretschel Anu, Kiilakoski Tomi 2008. Lasten ja nuorten kunta. Helsinki: Hakapaino.

Heikkinen Hannu L.T. 2008, Toiminnasta tietoon. Helsinki: Hansaprint Direct Oy.

Horelli Liisa & Haikkola Lotta & Sotkasiira Tiina, Osallistuminen nuorisotyön lähestymistapana. Teoksessa Hoikkala Tommi, Sell Anna (toim.) 2008. Nuorisotyötä on tehtävä, Helsinki: Hakapaino Oy

Jungk Robert 1989. Tulevaisuusverstaat. Kerava: Moniseri.

Lagström Hanna & Pösö Tarja, Rutanen, Vehkalahti Kaisa (toim.) 2010. Lasten ja nuorten tutkimuksen etiikka. Nuorisotutkimusverkosto, Helsinki: Yliopistopaino.

Opetusministeriö, lapsi- ja nuorisopolitiikan kehittämisohjelma 2007 – 2011. Helsinki: Yliopistopaino.

Vilkka Hanna 2005. Tutki ja kehitä. Helsinki: Tammi.

Muut lähteet

Aapola Sinikka, Aktiivinen kansalainen koulussa. Teoksessa, Ojanperä Tuuli, 2005 Näkökulmia aktiiviseen kansalaisuuteen. Helsingin yliopisto, Viikin normaalikoulun julkaisuja 2.

http://www.enorssi.fi/hankkeet/kansalaisvaikuttaminen-1/julkaisut-1/aktiivinen_kansalainen.pdf Viitattu 14.10.2010

Cantell Hannele, Aktiivinen kansalaisuus, nuoret ympäristövaikuttajina. Teoksessa Ojanperä Tuuli, 2005. Näkökulmia kansalaisuuteen. Helsingin yliopisto, Viikin normaalikoulun julkaisuja 2.

http://www.enorssi.fi/hankkeet/kansalaisvaikuttaminen-1/julkaisut-1/aktiivinen_kansalainen.pdf Viitattu 14.10.2010

Itä-Uudenmaan poliisi

http://www.mol.fi/toimistot/ita-uusimaa/index_tiedostot/Page417.html 1.11.2010
www.poliisi.fi/ita-uusimaa Viitattu 7.10.2010

Jurvanen, Osmo 2010. Menetelmäopintojen luento 15.1.2010. Nurmijärvi: Humanistinen ammattikorkeakoulu

Koivuniemi, Heli 2010. Liikunnanopettajan arkea: En mä jaksa, ei huvita, en tee. Uusimaa 27.10.2010

Lönnroth Rita 2010. Puhelu 4.11.2010

Nuorisolaki 2006

<http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2006/20060072?search%5Btype%5D=pika&search%5Bpika%5D=nuorisolaki> Viitattu 10.11.2010

Paakkunainen Kari 2004, Nuorten ääni ja kunnantalon heikko kaiku. Nuoret kunnallisessa demokratiassa ja paikallisissa vaikuttajaryhmissä.

http://www.minedu.fi/export/sites/default/OPM/Nuoriso/nuorisoasiain_neuvottelukunta/julkaisut/muut_tutkimukset/nuortenaanijakunnant.pdf Viitattu 1.11.2010

Sipoon kunta, Kasvustrategia

http://www.sipoo.fi/fi/paatoksenteko/strategiat_ja_suunnitelmat Viitattu 9.8.2010

Sipoon kunta, Kunnanvaltuusto

<http://sipoo1.tjhosting.com/kokous/2010943-9.HTM> Viitattu 11.11.2010

Sipoon kunta 2010. Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma (alustava versio)

<http://sipoo1.tjhosting.com/kokous/20101030-7-9221.PDF> Viitattu 4.11.2010

Sipoon kunta, Nuorisovaltuusto

<http://www.sipoo.fi/fi/palvelut/nuorisotoiminta/nuorisovaltuusto/poytakirjat>

Viitattu 10.11.2010

Sipoon kunta, Palvelut

<http://www.sipoo.fi/fi/palvelut> Viitattu 9.8.2010

Sipoon kunta, Talousarvio 2010

http://www.sipoo.fi/easydata/customers/sipoo/files/2007_hallinto/Talousarvio2010.pdf Viitattu 7.11.2010

Sipoon kunta, Sivistyslautakunnan vapaa-ajanjaosto, pöytäkirjanote 15.12.1999

Stakes 2008. Kouluterveys, Sipoon kuntaraportti. Sosiaali- ja terveysalan tutkimus- ja kehittämiskeskus. Helsinki 2008.

Tarvainen Tom, Pietiläinen Ville, Kuure Tapio (toim.), Sosiaali- ja terveysministeriön selvityksiä 2007:61, Nuoret eivät odota, Palvelurakenteen muutos nyt

http://www.stm.fi/c/document_library/get_file?folderId=28707&name=DLFE-4055.pdf&title=Nuoret_eivat_odota_Palvelurakenteen_muutos_nyt_fi.pdf Viitattu 1.11.2010.

YK:n Lasten oikeuksien yleissopimus, 1991

<http://www.finlex.fi/fi/sopimukset/sopsteksti/1991/19910060> Viitattu 10.11.2010

Yksilöhaastattelujen kysymykset

1. Mitä palveluja kunnan tulisi tarjota vuonna 2025? Miten olemassa olevia palveluja tulisi kehittää?

Kansalaisopisto

Kirjasto

Kokoontumistilat

Koulutus

Kulttuuri

Liikenne

Liikunta

Mittaus ja kiinteistö

Nuoriso

Sosiaali- ja terveystalvelut

Tekniikka- ja ympäristö

Varhaiskasvatuspalvelut

Poliisi

Työvoimatoimisto

2. Miten Sipoon kunta huomioi nuorten mielipiteitä vuonna 2025?

nuorisovaltuusto, aloitekanava, koulujen oppilaskunnat

3. Miten nuorisovaltuusto voi toiminnallaan edistää nuorten asemaa tulevaisuuden Sipoossa?

4. Onko sinulla lisättävää tulevaisuusverstaassa esiin tulleisiin asioihin, täydennettävää?

5. Minkälainen asuinpaikka Sipoo on nuorille vuonna 2025?